

ستا غمونو سودايي گرم

ليکوال: سردار يوسفزے

پپوند واخله چي تيار شم د پخوا پشان الوت ته
يه زما ماته وزره ستا غمونو سودايي گرم

د کتاب ټول حقونه زما د بچود و سیم سردار او

سوېرا سردار په حق کښې محفوظ دی

د کتاب نوم : ستا غمونو سودائی کرم

لیکوال : سردار یوسفزې (0300-2403242)

تعلیم : اېم اې ادبیات

ځانې : کلې ټولاندی (صوابی)، خېبر پښتو نخوا

کمپوزنگ : سلیم ناشاد (0346-9327068)

پروف ریډنگ : مهر اندېش

د چاپ کال : دسمبر 2010ء

شمېره : 1000

بیعه : 150 روپې

درکونه :- یونیورسټی بک اېجنسی خېبر بازار پېښور

:- پښتو اکاډمی بک سټال پېښور پوهنتون

خورونکی :- پښتو ادبی سو سائټی (رجسټرډ) اسلام اباد

:- ټولاندی ادبی ټولنه ټولاندی (صوابی)

:- سډم پښتو ادبی جرگه رستم

ٲرون

دمور په نوم چي ماته ئي خوره ژبه پښتو بنودلې

ده

د پلار په نوم چي ما له ئي قلم په لاس کښي

راکړي دمي

د هر هغه چا په نوم د چاغمونو چي سودائي

کړي يم

سوڃات

خپل قدر من استاذ، بنا غلي يوسف خان صيب (بارو
كله شهبازگره) ته، چي ماتي ڊهر څه زده كړي دي۔

او

گران ملگري حبيب الله ته چي په رستم كښي ئي د
جهالت په ضد د سدم چلډرن اكهډمي اېنډ سائنس كالج په شكل
كښي يو تعليمي سنگر جوړ كړي دي چي تر اوسه ئي په زرگونو
ماشومانو له دتوپك په ځانئ قلم په گوتو كښي وركړي دي۔

پہ قام مئین شاعر

داموجودہ دور د افتراق ، انتشار ، خود غرضی او خان خانی دور دے سکون نشته هر طرف ته بی اطمینانی ده وجه ئی دا ده چې د بنیادم نه خپله لاره خطاشوې ده د خپلې لارې په خائے په پردی لاره روان دے منزل کوی خو منزل ته نه رسی ځکه چې مخ ئی خپل منزل او مرام ته نه دے۔ هرکس خپلو غمونو سودائی کریم دے سهوا د سردار یوسفزی نه چې د قام د بچو غمونو سودائی کریم دے۔ په دې نعره کښې څه سیاست نشته، د څه عوض طمعه نه لری او نه د دې نعرې په وجه د قام د غرو زړونه نری کوی چې ووتونه ورکړی۔ که د قام د بچو روڼ مستقبل ته سیاست وائی نو بیا خو سردار یوسفزے د ټولو نه لومے سیاستدان دے ځکه چې د غم درد نه ډک زړه لری۔ خو داسې نه ده زمونږ په ماحول کښې سیاست دې ته وائی چې په خله یوه وی او په زړه بله۔ د سردار یوسفزی او سیاست ترمینځه یو اوچت دېوال دے چې ټوپ هم ترې نه شی وهلے۔ ځکه زه د ده مرد خبره د ده د زړه آواز گڼم او دې داسې صادق گڼم لکه د ده خپل قام سره میند۔

”ستا غمونو سودائی کریم“ د سردار یوسفزی د شعرونو د وړومبی

مجموعی نوم دے چھ ترون ئی د خپلی مور پہ نوم کرے دے چا چھ دہ
 تہ خپلہ خوږہ ژبه پښتو بنودلې ده او پلار ئی هم نه دے هېر کرے چا چھ
 دہ له په لاس کښې قلم ورکړے دے خو دہ ترون کښې هم هغه څوک
 بالکل نه دی هېرکړی د چا غمونو چھ سو دائی کرے دے۔

سردار یوسفزی کتاب د روایتی شاعر په شان د الله د حمد نه شروع
 کرے دے او دوهم د رحمت اللعالمین په نوم دے چھ د دہ د مور د تربیت
 یوه بې رویه بې ریا آئینه ده۔ سردار یوسفزی وخت په وخت د قام بچو
 تہ هغه نصیحتونه کړی چھ یو پلار ئی خپلو بچو ته کوی دا د دہ د
 شعری صدا یو ځانله جدا حیثیت دے۔ دنیا داری نه لری او نه ترې د
 منافقت بوئی راځی۔ د دہ د مور سره مینه د دہ د هغه نظم نه په بڼه توگه
 څرگندیری چھ مور ته ئی لیکلے دے د دې نظم اختتام په دې دعا
 کوی۔

د دعا کوومه د الله نه چھ ژوندی اوسې

د هر تکلیف نه په امان شې گړندی اوسې

چھ یوسفزے سردار مدام دا ستا په څنگ گړخم

عمر دې ډېر شه چھ تل ستا په دعا رنگ گړخم

”زما داجی“ د سردار یوسفزی یو بل نظم دے چھ د پلار د صفت حق
 ئی په کښې ادا کرے دے د نظم دوه اخری شعرونه ئی د لوستو قابل دی۔

د ستا خدمت او ستا رضا زما مرام دے

ستا نه زار ستا نه قربان زما داجی

خدایہ سوال د یوسفزی سردار قبول کرے

د هر غم کرې په امان زما داجی

د وطن آبادی د سردار یوسفزی مرام دے۔ دې چې د وطن په غم غمژن

په دې خاوره ورک مئین خفه دلگیر اووینی نورورته وائی۔

د اورېدلی دې جوړ نه دی

مایوسی لویه گناه ده

اورېدلی دې جوړ نه دی

انسان جوړ دے حادثوله

په ژړا پسې خندا وی

تش غمونه مدام نه وی

خوشحالی پسې رادرومی

دا غمونه به دې هېر شی

هر خزان پسې سپرلے وی

لار خزان په تېرېدو شو

بیا ورته د ده حیثیت په دې ټکور ایدوی۔

د د خربې خاورې خاوند

د خورې ژبې خېنتنه

رناگانې راخوړې دی

هغه پورې غر ته گوره

خنګه شین دے د خندا نه

بيا ورته بلنه ورکوي

۾ ڇه ڇي دواڙه ڪونجڇي ورکڙو

ڇه ڇي دواڙه لوڙ وکڙو

ڇي به مينه ڪڙو تر مرگه

ڇي وطن اباد اباد شي

ڇي وطن خوشحال خوشحال شي

د وطن په مينه ژوند ۾ سردار يوسفزے سينه ڪښي يو مينه ناک زڙه لري
د شاعري د احساساتو او جذباتو نه ڊک زڙه ڇي د موسم په مستي هم
پوهه دمي او د حسن و جمال په زڙه رابنڪون هم۔ په ده د انسان مينې ژور
اثر ڪري دمي۔ هم دا وجه ده ڇي ده ته زه د مينې شاعر وائيم۔ يو داسي
شاعر ڇي خپل ملي روايات ئي هم ڪلڪ په موتي ڪښي نيولي دي او د
جديد دور په تقاضو هم پوهيڙي خود خان خاني او خود غرضي په دور
ڪښي نن هم د ده مور او د ده داجي هبر نه دي۔ مور پلار سره دا ڪلڪ
تڙون د ده د دين او دنيا د ڪاميابي ثبوت دمي او دي په دي زما خوبن
دمي۔

حکيم عبدالرحمان بهتاب

(3/11/2010)

چيئر مهن پښتو ادبي سو سائتي (رجسٽرڊ) اسلام آباد

ڪنٽرولر مذهبي امور اي وي ٽي چينلز اسلام آباد

د نن د غمونو سودائی

شاعر په هره زمانه کښې سودائی وی ، د جهان غمونه راتولوی او په خپل سر ئې مباروی۔ کله دا غمونه د خان وی او کله د جانان، کله د مکان وی او کله د زمان، کله د وطن وی او کله د کلهم جهان، خو یوه زمانه وشوه چې د پښتنو خاوره د غم نه خالی نه شوه، څه خو د دې خاورې جغرافیه داسې ده چې برصغیر ته څوک هم راځی نو د پښتنو په سیمه راځی او دغه رنگ ئې ورومبی معرکه پښتنو سره راځی او بله دا چې دې دنگو دنگو غرونو او د درو کبرو ورو لارو د پښتنو تربیت داسې کړی دی چې خپل سر ئې هم مات کړی دی خو د هرې زمانې زورور ئې هم په خپلو پښو واپس نه دی پرېښی او که څوک تللی هم دی نو په ژړا ئې ژړولی دی او پښتون شاعر مدام دا مړانې ستائیلی دی او په خپلو اتلانو ئې ننگ کړی دی۔ خو د بدقسمتی نه دا موجوده حالات د ستائیلو په ځان د ژړلو دی۔ په تېرو دېرشو څلوېښتو کالو کښې چې د پښتنو په خاوره څو مره وینه توې شوې ده دو مره وینه به د پښتنو ټول

تاریخ کسبې هم نه وی توې شوې او د دې د پاسه بله بدقسمتی دا ده چې دې ساده پښتون په دې دو مره تباھی ژړا هم او نه کره او فکر مند هم نه ښکاری نو سردار یوسفزے او د هغه په رنگ نور زلمی دې خبرې سودایان کړی دی چې د نن پښتون مړ هم شو او پړ هم، خوږ هم شو او گنناگار هم، پردو پړې هم لې وکړې او خپلو هم۔ د سردار یوسفزی د شعرونو دا ټولگه د دې حالاتو په اړوند لیکلې شوې ده او د نن زمانې ټول شاعران هم دې غمونو سودانی کړی دی۔ نن مونږ ټول په دې یوه ژړا گډ یو، ځان ته دعا کوو او د ښمنانو ته ښهړې۔ خود بده مرغه په ټول قام کسبې چرته هم د امېد درنا یو بخرم هم په نظر نه راځی او بخری به څه په نظر راشی چې

هغوی سرونه ورکوی فکر ته ئې کله پریږدی

یاسینه ! څنگه به تقدیر د پښتنو جوړوی؟

هر سر دې فکر ورپه دمه چې دا حال به څنگه بدلیری او حال چرې هم نه بدلیری چې ترڅو مونږ پخپله حرکت نه وی کړم۔ یوه زمانه وه چې زمونږ ټول منورین په دې یوه خبره متفق وو چې تعلیم د دې ټولو مسئلو حل دمه تعلیم ډېر شو خو حال نور هم خراب شو۔ خو که فکر وکړم شی نو تعلیمی ادارې ډېرې شوې دی سندونه ډېر شوی دی خو تعلیم کم شوم دمه۔ پوهه نشته او پښتون قام کسبې د پوهې ډېر کمه دمه۔ اباسین صېب وائی

زما قام کٔ په قامونو کښې غمے دے
خو د علم پکښې لږ شاني کمے دے

کوم قامونه چې پوهیږي نو هغوی خپل وطنونه داسې جوړ کړي دي چې ډېر قامونه په خپلو بچو تعلیمونه په خپله کوی خو خدمت به د پېرنگیانو کوی۔ د نن زمانې هنر دا دے چې خواری نور کوی او مزې پرې ته کوي۔ ډېر تفصیل ته نه ټم خو په خپل ځم گاونډه کښې وگورئ چې ستا ورور د طب په مد کښې مهارت ته اورسی نو هغه به خدمت له برطانیې او امریکې ته ځي، کٔ د سائنس په مد کښې وړاندې لار شي نو خدمت له به بل خوا ځي۔ دا ولې؟ د دې جواب ډېر اسان او ساده دے او هغه دا چې د دغه ورونو خوښو نه تپوس وکړئ او ډېر ساده تپوس ترې وکړئ چې په خانه! چې ته په دې پښتنه خاوره پېدا یې، د دې خاورې بچے یې، د دې وطن زلمے یې، ته چې د کار شوم نو پردو له ولې لارے؟ نو هغه به در له ډېر ساده جواب در کړي چې،

ته ما له دامن، انسانیت او ایمانداري معاشره راکړه نوزه به راشم۔

نو تاسو په ایمانداري او وائی۔

دا امن چا لوټ کړے دے؟

دا انسانیت زمونږ نه چا ایستے دے؟ او

دا بې ایمانه څوک دی؟

او چر ته چې دا درې ټکی نه وی هلته چپچرې هم خپل ماښامونه نه کوی۔

ھیله ده چې چاپیره به وگورو او خپله برخه ځان به سم کړو نو جهان سم
دے۔

د سردار یوسفزی د شعرونو دا ټولگه یو خوا د قام په وینو ژاری او
بل خوا هغه معاشرتی او معاشی مصیبتونو سودانی کړې ده چې په
یویشتمه صدی کښې هم پښتون په اور کښې سیزی او د آرام ساه ترې
نه شی اخستے۔ یقین دے چې په مینه به ئې ولولئ او د شعری هنر په
ځائے به مقصدیت ته پام وکړئ۔ په دې هیله چې

زما د بابا کور او ورور به خدائے کا یو صلاح شی

د وینو په دې ډنډه کښې به یو نوې گل پېدا شی

(د نظم بابا اجمل خټک)

په ډېره مینه

یا سین یوسفزے

تولاندی (دېرشم اکتوبر ۲۰۱۰ء)

سردار یوسفزے یو ژوندے فنکار

گرانه ستانه زارمی شه د ژوند خواریه
 دا خو په خان ستا د مینې پور لرو
 ورک په وطنونو دی بلها خوانان
 خو د شمار دانې په کلی کور لرو
 چرې یوسفزی سرداره یو نه شو
 ویر تاریخ کښې دغه یو پېغور لرو

دا دی د سردار یوسفزی د ورومبی شعری مجموعې څخه خو شعرونه
 چې په خپل وجود کښې یو زور لری، یو جوش لری، جذبه لری او
 حوصله هم لری۔ بناغله سردار یوسفزے د صوابی د ننکیالو پښتنو د
 تپه رخر د یو مشهور او معروف کلی تولاندی او سپدونکے دے۔ بناغله
 د محترم امیر محمد کاکا کره د عیسوی کال ۱۹۷۴ء د دوهمې میاشتې په
 پنځمه نېټه زېږېدلے دے۔ تر لسمه سبق وئیلو نه پس څنگه چې زموږ
 د پښتنو یو روایت جوړ شوم دے چې

م څوک په رضا د ملکه نه ځی

یا ډېر غریب شی یا د یار د غمه ځینه

زما د دې خبرې نه دې پښتانه ځوانان غلط مطلب نه اخلي او د تعليم سره دې خپله رشته او تړون نه پرې کوي۔ د خپل ملک و ملت بچو ته سردار یوسفزے د خپل بچی ”دیحی سردار په نوم“ نظم کښې وائی

خه بچی د مکتب په لور روان شه
 قلم واخله او سفر درته اسان شه
 کور کوڅه او چم گاونډ کښې مو تیاره ده
 بل مشال اوسه الله دې نگهبان شه
 چاپېرچل ته مو د علم ضرورت دے
 ډېر سبق او وایه ډېر لوستے انسان شه
 په جنجال د مسلکونو اخته نه شي
 هر بشر په الله گران دے په تا گران شه

سردار یوسفزے لکه د نورو باشعوره زلمیانو په دې پوهه دے چې زمونږ د قام او ملت د ترقی راز په تعليم او تربیت کښې پت دے ولې بل خوا د تیارو پیروکار مکتبونه وړانوی او د قام بچی د وحشت او دهشت د بلاگانو ښکار کوي۔ د پښتنو په لړ کښې به حضرت باچا خان وئیل چې زما ډېر ښه قام دے خو ولې پېسې ته د ټینګې نه دے دا وېنا د پښتنو په لړ کښې د یو پېرنګی منور هم ده او زمونږ د نن شاعر سردار یوسفزے هم خپل قام ته د شعر په ژبه وائی او ډېر ښه وائی باید چې مونږ ترې عبرت واخلو او د خپل ځان اصلاح وکړو۔

په ډېرو شتو کښې چې مور نه شوم میم زر ما جانانه
 د پولی پرق ته ناست مخلوق خو په پېسه خرڅیږی

د خربو غوښو شوروا غوره وی متل دروغ شو

ما پرې گمان کولې نه شو نن هغه خرخیږی

حقه خبره هم دغه ده لکه چې سردار یوسفزی د شعر په ژبه وئیلې ده۔

په نن حالاتو کښې په چا هم یقین پاتې نه دے۔ سردار یوسفزے خپله

وظیفه ډېره په صدق او ایماندارۍ ترسره کوی او چې کله هم ورسره د

فرصت خو لحظې وی نو هغه په فضول قسم محفلونو کښې نه ضائع

کوی۔ یا به په لیک لوست کښې بوخت وی یا به د خپبر پښتونخوا په

بېلابېلو علاقه کښې د جوړ شوی ادبی ثقافتی محفلونو کښې د گډون د

پاره په سفر وی۔ لا اوس خو ورته مونږ د پښتو ادبی سوسائتی

(رجسټر) اسلام اباد ډیپټی سېکرتري جنرل ذمه واری هم په غاړه کړی

دی او لگیادې ډېر په نره ئې سرته رسوی هغه په دې هرڅه پوهه دے۔

د سردار یوسفزی د ژوند محبوبه د هغه قام دے، اولس دے، انسان دے،

انسانیت دے۔ هغه یو خوا د فکر و فن په وسیله د قام څخه د غلطو او

ناروا رسم و رواج نوغې ویستو هڅې کوی نو بل خوا د طبقاتی نظام په

ضد د قسما قسم ظلم و جبر په ضد قلم راپورته کوی۔ سردار یوسفزے د

غټې حوصلې خاوند دے او د حالاتو په دې تورتم کښې د امېد ډیوو

بلولو او وړولو په چل ښه پوهیږی

در په دیکې ژوندون مې زېرے د سحر راکوی

زه نا امېده ترې په اوږد انتظار نه یم

پښې شوې پولی په مزلونو د منزل په تکل

د همت غر یم پښه نیولو ته تیار نه یم

چي سر تیتے کوی هر در ته سر لوری په خاطر
 د زره په غور واوره زه هغه خود دار نه یم
 سردار یوسفزے یو ژوندی شاعر دے هغه د ژوند په راز او رموز پوهه
 دے د هغه دا فلسفیانہ اشعار زما د دې خبرې دلالت کوی۔ د بناغلی
 سردار یوسفزی په دې ورومبی شعری مجموعه کښې غزلونه هم شته۔
 دغه غزلونه که د هغه د هم عصر شاعرانو خخه د فکر و فن په حواله په
 زره پورې نه دی نو کم هم ترې نه دی۔ ولې زما په خیال بناغلی سردار
 یوسفزے د نظم شاعر دے۔ د هغه په دې مجموعه کښې ”ستا غمونو
 سودانی کرم“ ”آگودی هغه نیازبینه“ ”بنارس کراچی کښې یو خرپر
 خوان ته“ ”د قام غمونه“ ”احتساب“ ”د فائزه سردار په نوم“
 ”وینش شه“ ”گلالی بچی“ ”د شهید کانستپیل ریاض الدین په نوم“
 ”زمونږ گران لالا“ ”د سپی لکی“ ”رنا مه وژنی“ ”د بناغلی فلک ناز په
 نوم“ ”د پلار خط“ ”پسرلے“ ”چې وطن اباد اباد شی“ ”د کپتن کرنل
 شہر شهید په نوم“ ”زما داجی“ ”مور ته“ ”نوی نسل ته نصیحت“ دا
 ټول د بناغلی سردار یوسفزی هغه شاهکار نظمو نه دی چې ما بیابیا
 لوستے دی اویقین لرم چې تاسو به ئې هم بیابیا لولی ولې چې په دې
 نظمونو کښې ژوند هم شته او فن هم۔ د دې سره دا خبره یوخل بیا هم
 په جار کوم چې د هغه غزلونه هم د بیابیا لوستو دی۔ خلق وائی چې په
 پښتنو کښې شاعران ډېر دی زه دا دعوی سره وایم چې نن سبا د
 شاعرانو نه زیات فنکاران، هنر مندان یا سندر غاری دا ټلورم نوم ئې نه

لیکم بیا دغه خلق خفه کیری۔ په دغه هنرمندانو کښې ز مونږ هغه پخوانی خلق چې وو هغوی به د شاعرانو ډېر قدر کوۀ او دوی به د هر لومے او وړوکی شاعر کلام وئیلو ولې د نن فنکاران داسې نه کوی۔ ولې چې په هغو کښې درې ډلې دی۔ یو هغه پخوانی خلق چې هغوی اوس هم د شاعرانو قدر کوی په دې نوو کښې دوه ډلې دی یو هغه چې خپل شوق لېونی کړی دی او دوهم پېسې۔ ځکه دا دواړه هغه ډلې هغه سندرو ته اولیت ورکوی چې هغه ز مونږ کلاسیکل سندر غاړو وئیلے وی دا خلق د هغه سندر غاړو هم استحصال کوی او د نوو شاعرانو هم۔ دوهم هغه خلق دی چې ز مونږ د نن وخت د مشهورو معروفو شاعرانو وئیلی شوی یا نوی کلامونه وائی۔ دراصل د دوی مدعا هم شارپ کت ده۔ زۀ او زما په څیر نور ملگری غواړی چې دوی دې د سردار یوسفزی په څیر د شاعرانو کتابونه په بیعه واخلي هغه دې د زرۀ په مینه ولولی یقین دے چې دوی ته ورکښې ډېر څۀ په لاس ورشی هم دا به د دوی د پښتو ژبې عملی خدمت وی۔

د څو ورځو نه د ځان سره په جنگ دے

ستا شاعر جانان بس نور د ژوند نه تنگ دے

د بوسې په اخستلو خفه مۀ شې

یاره دا مې د سوچه مینې قلنگ دے

سردار یوسفزے یو مینه ناک انسان دے۔ د هغۀ په غم رنگه څهره تل

د خندا او مسکیتوب یو نرے څادر راخوړ وی په قد و قامت دنگ لوړ او

په جوته کښې ارواښاد محمد اقبال اقبال چې مونږ به ورته اقبال بابو وئیلو هم د هغه په خیر واسکت په غاړه ولې اقبال بابو چې په دغه عمر کښې یو پې مخې ځوان وه نو ډک برېتونه او ږیره به ئې خرائېله البته سردار یوسفزے په مخ نری نری ږیره او نری نری برېتونه لری۔ یوه ورځ په مشاعره کښې ما نظامت کولو نه پوهېږم چې ماوې سردار خان یوسفزے او وئیل هغه یک دم رانېغ شو وئیل ئې افکار صېب زما نوم سردار یوسفزے د سردار خان نه! زه د هغه په دې عمل ډېر خوشحاله شوم او په دغه موقعه مې ملگرو ته او وئیل چې یو وار زموږ یو ملگر د خېبر پښتونخوا یو کلی ته تلے وه هلته د یو ملگری د کور ور ئې اوډبولو د دننه نه اواز راغے چې څوک یې بهر نه ورته زموږ ملگری او وئیل فلانے کور شته؟ د دننه نه د ملگری مور او وئیل که دا خان دې ورسره وئیلے وے نو خله به دې ماته شوې وه؟

د علم و دانش او فکر و فن د خلقو تعلق د مینې سره وی، ښکلا او وفا سره وی د دې ټکو په ضد په انسانی ټولنه کښې بعض، کینه او حسد دے۔ د علم و دانش، فکر و فن د خلقو په زړونو کښې چې د پورته ذکر شوی تورو په ځانے دا دوهم نمبر ټکی وی نو هغوی دې په خپل ایمان وویږیږی۔ شکر دے چې زموږ سردار یوسفزے د دې دوهمې ډلې نه دے۔ ځکه خو ارواښاد اقبال بابو له په لاس ورغے او د هغه په گور نور شهزادته ئې او وئیل چې افکار د مارگلې په لمن کښې ډېر یواځې دے ته د هغه سره اووینه دا د اقبال بابو خپله مینه وه یقیناً زما د مینه والو په خیر

بدخواهان هم شته ولي خوشحال بابا وائی

بدرگه که محبت راسره نه وي

یک تنها به په خونخوارو لارو تلل شوک

زه هیله مند یم چې پښتانه لوستونکی به د بناغلی سردار یوسفزی دا ورومبی شعری مجموعه په پښتنه مینه په بیعه واخلی. هم د زره په مینه به ئې ولولی. یقیناً که د سردار یوسفزی د مینې جواب پښتنو مینه والو په پښتنه مینه ورکړو نو د هغه تخلیقي جوهر به نورې غزونې وکړی او په راتلونکی وخت کښې به خپل قام ته د نظم او نثر په بڼه کښې گڼ شمېر ډالی ورپېرزو کړی.

لرم خواهش چې هرا انسان دې خدائې خوشحاله لری
زما خواره خواره یاران دې خدائې خوشحاله لری
زما د ژوند لار که ازغنه وی نو زغم به وکرم
زما نیازبین او په ما گران دې خدائې خوشحاله لری
د نری هر یو قام بڼه مور او بڼه خوشحاله غواړم
په تېره تېره نر افغان دې خدائې خوشحاله لری
د یوسفزی سردار په خله باندي بس دا دعا ده
دغه اوومه خله مزدوران دې خدائې خوشحاله لری

اقبال حسین افکار

سکرټری جنرل پښتو ادبی سو سائټی رجسټرډ اسلام اباد

ذوالحجه ۱۵ - ۱۴۳۱ هـ بمطابق ۲۱ نومبر ۲۰۱۰ء

ژور نظرہ شاعر

د دنیا هر مخلص، حساس، باشعوره او باضميره انسان چي چرته هم وی
 نوهغه به دخپلي ټولني د بنو ستائنه، د بدو غندنه کوی او د بنو او بدو
 دغه ستائني او غندنې د اظهار د پاره به ارومرو څه نا څه لار لټوی او
 خپلوی۔

بناغله سردار یوسفزے هم د خلوص، احساس، شعور او ژوندی
 ضمير څښتن دے۔ د بنو او بدو، د گناهونو او ثوابونو، د علم او جهالت
 ، غېرت او بې غېرتي په تمیز بڼه پوهیږي۔ هغه د بنو ستائنه او د
 بدو غندنه په جار کول غواړي او د دغې ستائني او غندنې د پاره ئې خپل
 ځان له د اظهار د ټولونه غوره، موثره او لطيفه لاره شاعري غوره کړې
 ده او په شاعري کښې ئې ځان له د خپلو موضوعاتو سره سمه د نظم
 لاره خپله کړې ده۔

بناغله سردار یوسفزے په ټولنه کښې ظلم، جبر، جهالت، بې
 حسۍ او په تېره تېره د انسانانو، انسانو سره غیر انسانی او غیر مساوی
 سلوک نه لیدم شې او نه زغمه شې۔ دغه وجه ده چې هغه د
 ماشومانو مشقت، د خواری کښو مسئلې او د پرېوتې او زپلې طبقې
 کښالې د خپلو نظمونو موضوعات گرځولی دی۔ سردار یوسفزی د
 شاعری په بهلا بهلو اصنافو طبع از مائی کړې ده۔ غزل هم ښه لیکي خو
 په بنیادی توگه د نظم شاعر دے۔ په نظم کښې ئې د روایت او جدیدیت
 دواړه نڅښې لیدې شې۔ که چرې مونږه سردار یوسفزی ته د هغه د
 شاعری په رڼا کښې وگورو نو هغه د یوې مضبوطې او سپېڅلې عقیدې
 خاوند، یوکلک او ساده باده مسلمان ښکاری۔ یو داسې مسلمان چې په
 پښتو او پښتنو دو مړه منین دے چې په دې مینه کښې ترې خپل ځان هم
 هېر وی خوکه چرته په پښتنو کښې کم کوز خصلت او وینی نو ښه په
 جار ئې غندنه کوی په دې حقله د هغه ”پېغله“ او ”آگودۍ هغه
 نیازبینه“ نظمو نه د لوستلو وړ دی هغه په خصوصی توگه پښتانه او په
 عمومی توگه د دې نړۍ هر وگړې خوشحاله او سوکاله لیدل غواړی۔

لرم خواهش چې هر انسان دې خدائې خوشحاله لری

زما خواره خواره یاران دې خدائې خوشحاله لری

د نړۍ هر یو قام ښه مور او ښه خوشحاله غواړم

په په تېره تېره نر افغان دې خدائې خوشحاله لری

بناغله سردار یوسفزے د خپلو بچو سره سره د نړۍ هر بچې باکر داره،

با اخلاقه او د علم او هنر په کالو بنائسته لیدل غواړی. هغه گلالی ماشومان د خُلو په ډېرانو نو د کباریانو په شکل کښې نه شی لیدم. د هغه مرام دې چې باید د بچو په ترڅ کښې دې د پالشو د بکس په ځانې د کتابونو بڼه وی. په دې لړ کښې د هغه نظمونه "گلالی بچی" او "رڼامه وژنې" د لوستلو او ستائني جوگه دی. سردار یوسفزی که په خپلو بچو "فائزه سردار" او "یحی سردار" هم نظمونه لیکي نو د نظمونو په دغه آئینه کښې ورته د ټولو پښتنو بچی ښکاری. د خپلو بچو سره سره د کلهمې پښتونخوا بچو ته لاس په دعا وی. کله چې د هغه حساس او ژور نظر په وروستو پاتې شازلمو پربوځي نو هغه د "پلار خط" او "زمونږ ځوانان" غونډې نظمونه لیکلو باندې مجبوره کیږي. د سردار یوسفزی د شاعری یو بل مثبت اړخ دا هم دې چې هغه په ماشومانو او شازلمو نه یواځې زهیریري بلکې هغوی له حوصله هم ورکوي او روښانه سباون ورته هم ښائی. زه د ښاغلي سردار یوسفزی د هنر په فنی اړخونو ډېرې خبرې نه کول غواړم ځکه چې یو خو دا چې دا د استاذانو شاعرانو کار دې او زه خو پخپله د پښتو ادب ادنی چنې یم او ځان مې د "مامه شمېره درگه یم" په مصداق په زور د پښتنو شاعرانو په صف کښې گډه کړم دې. دا خو د سردار یوسفزی خپله مینه ده چې هغه په خپله ورومبی مجموعه کښې زما نوم او زما لیک ځایول غواړي او بله دا چې که د سردار یوسفزی د شاعری د فنی لوازماتو په ځانې د هغه د شاعری نیت، پېغام، مقصد او د دغې شاعری په شاد مینې او

خلوص جذبې ته وکتے شی نو خوند او اثر به ئې دوه دونه شی۔ د سردار یوسفزی په ادبی او تنقیدی غونډو کښې گډون، تر لرې لرې مشاعرو له ځان رسول، استاذانو شاعرانو ادیبانو سره مینه او ناسته پاسته د هغه د شاعری د روڼ مستقبل زېرم دے۔ هغه چې په کومه لاره او کوم چال روان دے که په دغه لاره او دغه رفتار ئې یون جاری او ساتلو نو لرې نه ده چې سردار یوسفزے ځان له د پښتو نظم د نمائنده شاعرانو په قطار کښې ځائے جوړولو کښې بریالۍ شی۔ زه ستاسو او د بناغلی د شاعری تر دامینځه دېوال نه جوړېدل غواړم په دې دعا درنه اجازه غواړم چې الله تعالی دې د سردار یوسفزی د قلم توان سپوا کړی چې د مظلومانو، گلالو ماشومانو او بې وسه او بې وزله اولس آواز او چتوی او د اختیار خاوندانو ته ئې رسوی۔ امین

عبداللطیف سیماب اېډوکت

پېښور

لسم نومبر ۲۰۱۰ء

سردار الشعراء

پښتو ادب کښې هغه لیکوال کوم چې د ”ادب برائے ادب“ په ځانۍ د ژوند مختلف اړخونه د خپل لیک محور جوړوي، سردار یوسفزے هم په هغو کښې شمار دے۔ اردو ادب کښې علامه اقبال او پښتو ادب کښې اجمل خټک بابا نوې کھول ته د بهداری سبق ورکړے دے، سردار یوسفزے هم د دغه قافلې ملگرم دے۔ د دوی شاعری د نوی نسل د سپین سباؤن زهرے دے ځکه خو ورته بناغلے عبدالجبار حامد صېب سردار الشعراء وائی او بناغلے اکبر سیال په بر ملا وائی چې سردار یوسفزے د پښتو ادب حبیب جالب دے۔ زما خوش قسمتی دا ده چې مونږ د یوې علاقې یو نو ما ته دا خبره ښکاره ده چې سردار یوسفزے نه صرف ښه لیکوال دے بلکې ډېر ښه انسان او ډېر مېلمه پال هم دے او غم ښادی له هر ځانۍ ته او په هر حال کښې ځان رسوی۔ د لومړی قد په شان ور له خدائې زړه هم لومړی ورکړے دے زما او زما د ټولو ملگرو خیال دے چې سردار یوسفزے یو ډېر ښک او ایماندار انسان دے او د حد نه زیات حساس دے۔ د بل درد او غم هم د هغه پشان محسوسوی هم دې جذبې سردار یوسفزے شاعر کړے دے او چې کله شاعری جبراً نه بلکې د جذباتو او احساساتو مجموعه شی نو هم هغه شاعری زړه کښې ځانۍ پیدا کوی۔ د سردار یوسفزې د ټولونو لومړی صفت د هغه ټولو لیکوالانو سره ښه تعلقات دی چې د نن سبا اکثریت لیکوال د دې صفت نه محرومه دی۔ په یو وخت کښې سردار یوسفزے د کبارې

ماشوم، د بی روزگاره زلمی او د بی وسه پېغلی هم ترجمان دے او د نالیدلی
عشق هم۔ هغه که د پېښور پرېس کلب په گېټ کښې هېډه کانستېبل ریاض
الدین شهید ته پېرزوئني وړاندې کوی نو د کپټن کرنل شېر شهید (نشان
حېدر) عظمت ته هم سلام کوی او وائی۔

د رځرو یوسفزیه نر پښتونه

د نبی ﷺ په خوا کښې اوسه ښه مقام دے

مولانا ابوالکلام آزاد وئیلی دی چې ”د هندوستان موسیقی په انسان
داسې اثر وکړی چې ډډه اووهی او خیالی دنیا کښې ورک شی او د افغانیانو
او عربو موسیقی به تا ډډې وهلو ته نه پرېږدی“ زما په خیال د دې وجه
شاعری ده، تصوراتی شاعری انسان تصوراتو ته بوځی او بامقصد شاعری
د قام د بهداری شاعری، د اولس د سوکالی شاعری، د انسان مړې شوې
جذبې بیارازوندی کوی هم دا کیفیت د سردار یوسفزې د کلام د اورېدو نه
پس طاری شی ولې چې دوی د بهداری او اجتماعی شعور پرچار کوی۔ زړه
خو مې غواړی چې ډېر څه اولیکم خو د خوشحال بابا دا شعر سردار
یوسفزې ته ډالی کوم چې زما د جذباتو ترجمانی به وکړی۔

چې دستار تری هزار دی

د دستار سری په شمار دی

محمد عابد خان

مرکزی صدر نړیواله پښتو ادبی ټولنه اسلام اباد

15 / 9 / 2010

زما خبری

د عام وگري په مخکښې کټه بڼه يا بده چاره وشي نو دې پرې د خوشحالي يا خفگان څرگندونه وکړي او بس خبره تېره شي او هېره شي خو که دغه پېښه د شاعر په وړاندې وشي نو دې د دغه بڼو او بدو چارو ستاينه او غندنه د شعر په ژبه کوي۔ د الله شکرگذار يم چې دغه ستاينې او غندنې زه هم د شعر په ژبه کوم چې د "ستا غمونو سودائی کرم" په شکل کښې ستاسو د وړاندې دى او خواهش لرم چې زما ليک دې زما د قام په بڼه گره راشي۔

زه د قدر منور روح الله محمدزو، حسرت بونېرى، عبدالحميد زاهد او اکبر سيال ډېره مننه کوم چې د کتاب د چاپ کولو په لړ کښې ئې گټورې مشورې راکړې۔ د گران سليم ناشاد مننه کوم چې په ډېر محنت ئې زما کتاب کمپوز کړو۔ د بناغلي مهر اندېش ډېره مننه کوم چې پروف ريډنگ ئې د زړه په مينه وکړو۔ د قدر منو عبدالرحمن بهتاب، اباسين يوسفزى، ډاکټر ياسين يوسفزى، اقبال حسين افکار، عبداللطيف سيماب او محمد عابد خان مننه کوم چې زما په کتاب ئې زړه پورې ليکونه وکړل۔ د خپل ماما قدر من مراد علي (لاندېه کراچي) مننه چې د کتاب په چاپولو کښې ئې ماسره مالي مرسته وکړه او زما بوج ئې سپک کړو۔ زه خوشحاله يم چې ما ځان لنډ تنگ کړو خو مورنى ادب ته مې دا کتاب ډالى کړو۔

په تاسو مئين

سردار یوسفزے

دسمبر ۲۰۱۰ء اسلام آباد

حمد

لویہ خدایہ ستا ادنیٰ غرندي انسان یم
په دې زمکه ستا کارونو ته حبران یم

بادشاهان دې کرل گدا ، گدا بادشاه کرے
په صفت د یکتائی دې ثناخوان یم

ابراهیم چي درنه سوال دې د قدرت کرو
لا جواب شو زه خبر په دې پرسان یم

طلبکاره چي موسیٰ دې د جلوی شو
په سجده شو او وئیل ئې زه ناتوان یم

هم دې خضر د سورلي سره وفات كړو
بيا ژوندې دې كړو خبر په دې بيان يم

جنگ د بدر كښې نبی ﷺ چې په سجده شو
تا وئيل چې شه بي فكره زه رحمن يم

فضل ستا څه سره سم نه دے غفور يې
يوسفزمے سردار عاصي په دا جهان يم

درحمة العالمین په نوم

ته په تیرو کښې بل مشال شوې حسن داره نبی صلی الله علیه و آله
 زما سرداره نبی صلی الله علیه و آله درنه قربان شم

د جهالت توری تیری وې
 ویری په هر لوری خوری وې
 د ظلم دنګې منارې وې

ختمې تیری شوې په راتلو دې تاجداره نبی صلی الله علیه و آله
 زما سرداره نبی صلی الله علیه و آله درنه قربان شم

لونه ژوندی به ښخېدلې
 کونډې مظلومي وسېدلې
 خوارانو سختې به زغملي

دغه بې لار دې کرل روان په نېغه لاره نبی صلی الله علیه و آله
 زما سرداره نبی صلی الله علیه و آله درنه قربان شم

تہ وې صادق او ہم آمین
 راوړے تا بنائسته آئین
 نشته دے بل په دې زمین
 د خپل امت د رحم کرم طلبگاره نبی ﷺ
 زما سرداره نبی ﷺ درنه قربان شم

سفر طائف چې مې یادیری
 وجود مې غني غني کیری
 او بنکې د سترگو مې بهیری
 په وینو سور وې خو دعا دې کره بېسپاره نبی ﷺ
 زما سرداره نبی ﷺ درنه قربان شم

چې دې رایاد کړمه غزوة
 په مدینه کې مواخات
 یا داسې نور مشکل حالات
 خه د کمال دې فیصلې وکړې نامداره نبی ﷺ
 زما سرداره نبی ﷺ درنه قربان شم

صديقؑ ، عمرؓ دي وو ياران
 عثمانؓ ، عليؓ مرد ميدان
 خواره نمسي دي حسنيانؓ
 د فاطميؓ خوره بابا د زره قراره نبی ﷺ
 زما سرداره نبی ﷺ درنه قربان شم

مونر بختور په گل جهان يو
 په زمکه غوره انسانان يو
 شکر دے ستا چي امتيان يو
 بخشش راورے د اُمت دي له غفاره نبی ﷺ
 زما سرداره نبی ﷺ درنه قربان شم

ما يوسفزي سردار شعرونه
 پېش کرل د ميني سوغاتونه
 کووم اکثر داسي سوالونه
 خان ته مي و غواره د گل جهان غم خواره نبی ﷺ
 زما سرداره نبی ﷺ درنه قربان شم

نوی نسل ته نصیحت

نوی نسل د مسلمہ خدائے دی مل شه

په تیرو کبني دي د علم مثال بل شه

طریقې خان کبني پېداد محمد کره

صداقت کبني د صدیق پشانې تل شه

عدالت کبني د عمر غوندي عادل يه

سخاوت کبني د عثمان په رنگ اتل شه

په مرحب باندي علي غوندي حمله کره

دبمنان درنه مغلوب په هر يو خل شه

شهادت کښې نقل وکړه د حسینؑ نه

د تیتوالی نه دې مخکښې دا سر بیل شه

د حمزه ژوندون ته گوره بنه سبق دے

د نبی ﷺ په پتنگانو کښې اول شه

غیر مسلم که دې هرڅو مره په عذاب کړی

د بلالؓ غوندې په گرمو شکو جل شه

د معادؓ معودؓ جذبه خان کښې پیدا کړه

ابوجهل دې مردار دا ستا په شل شه

شه اوپس چي ئې غابنونه خان له مات کړل

د رسولؐ په عشق کښې ته هم داسې تل شه

یوسفزی سردار چي کوم صفات بیان کړل

په دې واړه صفتونو مکمل شه

زما مور

عمر دي ڊهر شه چي مدام داستاپه ڄنگ ڪر ڄم
په هر ڊڪر چي مور ي ستاپه دعا رنگ ڪر ڄم

دميني ڊڪ وزر دي تل په ماخواره وي مور ي
ستاد قدم خوري دي تل زما رانجه وي مور ي

ڪله چي ڄان مي تنهائي ڪيني ڄان ته فڪر ڪوي
ڄان ته مي ڄان ستاد بي لوڻي ميني ڊڪر ڪوي

لوڪي شم ستاد ميني ڄنگهه پاڪه ساڪه مينه
لري بي ڪچه بي حرصه مينه ناڪه مينه

په هره مينه ڪسني ضرور به خه جفا راخي
ستا د ڪاملې ميني درنگ په درنگ و فاراخي

خان ته د لوم وئيلو نن ڪه دعوبدار يمه زه
تاته بچي يمه بيا خه وشو ڪه پلار يمه زه

په ما ڪه يو پوتې خفگان راخي ژړا ڪوي ته
كه مړاوي زه دې په نظر شم انگولا ڪوي ته

د ميني ډك ستا ژر غونې آواز ياد دمي زما
خكه خو زړه داستا د پاره په فرياد دمي زما

دعا ڪوومه د الله نه چې ژوندي اوسي
د هر تڪليف نه په امان شي ګرېندي اوسي

چې يوسفزى سردار مدام داستاپه خنګ ګرځم
عمر دې ډېرشه چې تل ستاپه د عارنګ ګرځم

زما داجی

یو د غر هومره انسان زما داجی
 حُکھ ما باندي ډېر گران زما داجی

خلق وائی زړه یې شنې گتې نه سخت دے
 ما د پاره موم پشان زما داجی

زما روڼ سحر له منډې ئې وهلې
 هم په زول هم په باران زما داجی

که ناروغه شمه راشه که ئې گورې
 لوند په اوبنکو کړی گربوان زما داجی

د حالاتو هره ژرنده باندې دل دے
 حڪه دے مرد میدان زما داجی
 په ژوندون كېنې داسې وخت په ما رامه شه
 رانه شی چې په خفگان زما داجی
 ستا خدمت او ستا رضا زما مرام دے
 ستا نه زار ستا نه قربان زما داجی
 خدایه سوال د یوسفزی سردار قبول کړې
 د هر غم کړې په امان زما داجی

☆☆☆

کیپتن کرنل شہر خان شہید

(نشانِ حیدر)

کرنل شہرہ! ستا عظمت تہ مہی سلام دے
شروع کرے ستا پہ نوم مہی دا کلام دے

پہ سنگر کبھی د کارگل چہی دہی خہ وکرل
سہوا کرے دہی عزت زمونہر د قام دے

د دہنمن پہ کور دننہ لکہ شہر شوہی
سر پہ چغو شول پہ ویر ئی در و بام دے

د دوی وارہ سنگرونہ دہی لت پت کرل
چارہی وارہ د زمرہ کرہ شہر دہی نام دے

د مرانی ستا قیصی کومی بیان کرم

ستا نرتوب باندي قائل دبنمن تمام دے

تل ترتلہ به یادیبری چي شهید شی

شوک چي مره شو په بستر هغه گمنام دے

که دې سره ډولی نصیب نه شوه نوخبر دے

هله حورو د غلمانو انتظام دے

د دنیا واره جامونوله فنا شته

تا چي نوش د شهادت کرو دغه جام دے

د رخرو یوسفزیه نر پښتونه !

د نبی صلی الله علیه وسلم په خوا کښي اوسه بڼه مقام دے

یوسفزی سردار راوړی خو شعرونه

ولاړ قبر ته دې بڼه په احترام دے

چې وطن اباد ابادشی

د وطن په غم غمژنه
 په دې خاوره ورک مئینه
 ولې دومره سودائی شوم
 ولې ناست خفه دلگیر یې
 اوربدلے دې جور نه دی
 مایوسی لویه گناه ده
 اوربدلے دې جور نه دی
 انسان جور دے حادثوله
 په ژړا پسې خدا وی
 تش غمونه مدام نه وی
 خوشحالی پسې رادرومی
 دا غمونه به دې هېر شی
 دا دردونه به دې هېر شی

هر خزان پسي سپرلے وی
 لار خزان په تپرېدو شو
 پاخه پاخه لېونيہ
 متوره شاه زلميه
 د نرانو نر بچيه
 بختوره شاه زلميه
 د څرې خاورې خاوندہ
 د خوږې ژبې څښتنه
 د تيرو مئینان ورک شو
 رڼاگانې راخوړې دی
 هغه پورې غرته گوره
 څنگه شین دے د خندا نه
 په لمن کښې ئې ولاړ دے
 یو شپونکے درته ښکاره شو؟
 ورته غوږ شه لږ ئې واوره
 یکه زار د مینې وائی

چاپر چل سُرور سُرور دے
 ٲومره بنکلے مازیگر دے
 ٲه ٲہ دوارہ کونجہ ور کرو
 ٲه ٲہ دوارہ لوظ و کرو
 ٲہ بہ مینہ کرو تر مرگہ
 ٲہ وطن اباد اباد شی
 ٲہ وطن خوشحال خوشحال شی

☆☆☆

قطعه

ستا د لاس نخبنہ مہ سینی پورہ نیولی داسہ
 لکہ ٲہ مور ٲہلی سینی پورہ بٲہ نیسی
 پہ مینہ ٲہ پوهیری ستا د ٲم بہ مینی خلق
 زہ ستا د مینی لہونے یم ما پہ دہ نیسی

☆☆☆

O

جانانه ستا نازونه اداگانې مې ياديرى
هم ستا خمارې سترگې بلاگانې مې ياديرى
ستاخنك كښې چې تېرشوى خوشكو اروختونه يادكړم
سرې شونډې تورې زلفې خانكوگانې مې ياديرى
چې يادې ستا گيلې كړم څه د مينې تهمتونه
زما مينه كښې ستا، څه سزاگانې مې ياديرى
هم هغه وخت زمونږه چې د مينې سر اوچت شو
د مينې ټيټې سترگې خنداگانې مې ياديرى
د شنو فصلونو مينځ كښې چې به تاله پرې درتلمه
د دنكو دنكو پولو گياگانې مې ياديرى

ورومبے گُذار مِی کله چِی بھلتون پھه خِیگر وکرو
جانانه ستا پھه ڊرک ڊرک ڙاگانِی مِی یادِیزی

ژوندون خنک پھه تلوار ئِی یوسفزی سرداره تهر شو
پرون خومره تنکی وه چیندروگانِی مِی یادِیزی

☆☆☆

قطعه

کلے اولس مِی ٽول خبر دے چِی دا خه قیصه ده
زه له پھه پته د بنو لاندی صنم لتوو

په چاپرچل کبني د هرچا پھه لاس کبني مالگه ويند
خومره ساده يم چِی زخمونو ته مرهم لتوو

☆☆☆

پسرلے

په مفهوم د ژوند خبر شه

چې وطن کښې پسرلے شی

د تیرو نه رابهر شه

چې وطن کښې پسرلے شی

غم بنادی دواړه ورور خور دی

مایوسی لویه گناه ده

هله پاڅه هله نر شه

چې وطن کښې پسرلے شی

تیرې لارې فنا کیږی

د تیرو مئین ورکیږی

راشه مل د سپین سحر شه

چې وطن کبې پسرلے شی

غرونه شنه دی د خدا نه

ګودرونه ابادیږی

یکه زار د غره د سر شه

چې وطن کبې پسرلے شی

د څرې خاورې خاوند

د خوږې ژبې څښتنه

خوږ پشان شیر و شکر شه

چې وطن کبې پسرلے شی

چې شر نه خوبنوی چاله

خپر چې غواړی هر انسان له

گرانه داسې یو بشر شه

چې وطن کښې پسرلې شی

لږ همت او حرکت غواړی

یوه چاره گرانه نه ده

په البوت شه بره ورشه

چې وطن کښې پسرلې شی

چې مدام په وینو پائی

د خوارانو مزدورانو

ټول عمری ترې مرور شه

چې وطن کښې پسرلې شی

☆☆☆

د پلار خط

په جولو واخله سلامونه په ماگرانه بچرے
د خپل وطن نه مسافره قدردانه بچرے

په کلی کور کښې خپریت دے هیخ فکرونه مه کره
د زرّه نه لرے وسوسې کره هیخ غمونه مه کره

مسافری کښې زرّه تنگ نه کرے گورے خیال کوه
استقامت درته نصیب شه رب نه سوال کوه

زمونږ نبی صلی الله علیه وسلم هم لرے لرے سفرونه کړی
په معاشی توگه ئې دا رنگ تکلیفونه کړی

سحر دوخته پاخېدل خو مجبوری ده ستا
په نصیبه چې یوه داسې مزدوری ده ستا

خو گورے پام کوه چې مونږ درنه قضا نه شی
بچیه دا خبره هپره دې زما نه شی

بیا په دیوتی کښې دې هم ښه ایماندارۍ کوه ته
 چې په ذمه دې شی کوم کارنوبنه خواری کوه ته
 چرته چېکړ او یا فورمېن سره چې جنګ ونه کړه
 واروسره په اتفاق اوسه ترې جنګ ونه کړه
 هلته هندوان، سیکان هم ډېر مسلمانان اوسئ
 مذهب جدا جدا رشته کښې د انسان اوسئ
 د زرګی سره اوس به حال درته د کور اووایم
 د وروڼو، خوښو څو خبرې دې د مور اووایم
 مور خو دې مرګی حال پرته ده دوائی نشته دمه
 دارو خو کیری په پېسو یوه پائی نشته دمه
 وروڼه دې تلی دی پنجاب ته مزدوری کوی
 خدائے خبر کوم کوم تهپکدار ته به زاری کوی
 ستا د وېزې قرض لا خلاص نه دمه سوچونه کوم
 حالات مو ورځ په ورځ غورځیری دا غمونه کوم

د اوږو یو ترورې ته ټوله ورځ قطار کښې اوسم
راته ملاو نه شی زه هسې انتظار کښې اوسم

داسې خبرېز مه چې خلقو ته ډالی رالېږم
چاته موبائل ، چاته سپری ، چاته گهړی رالېږم

ستا د وېزې قرض د کوم ځائے نه ادا کړم کله
ډېر شوم خفه نو دا کیله ځکه لتا کړم کله

په څومره مندو ترورو تاله مې وېزه کړې ده
څومره کړولې ووم ایجنټ تا اندازه کړې ده

جینی دې لویه ده بس نور ورته کتره نه شم
بغیر نمسی نه دې د مور جولی لیدم نه شم

واده نه مخکښې یو کمره هم جرړول غواړی
څښتې خو گرانې دی بلاکونه به اېستل غواړی

پېسې عبث لگول پرېزده ځان ته ځان اووایه
چې څه لالچ نه لری هغو ته دوستان اووایه

زمونبره شوک دی دلته هر خه په پپسو کیری
 چي پپسه نه وی بیا پرېکون هم د رشتو کیری
 هغه د بر کلی گلے خو په عمره تلے وه
 عمره ئې وکړه خو د کار په اراده تلے وه
 خان ته ئې تخان اووې راغله اوس مزې کوی
 مزې د هغه کور بوډا خوان او بچي کوی
 ته هم په ډکه منگول راشه لږ مې سیال کړه بچي
 په غم لرلے ژوند کښې ما چرته خوشحال کړه بچي
 د یوسفزی سردار شعرونه مې بیان کړل درته
 پکښې نیمگري ارمانونه مې بیان کړل درته

رنا مه وژنی

د مستقبل د روڼ سحر زېریه !!
 بسته په ترخ چپې مدرسې ته درومې
 د زړه مې وځی بې اختیاره دُعا
 د زړه مې وځی بې اختیاره بنېرې
 په مور او پلار دې افرین شه گله
 گرانه گرانی کښې دې مکتب ته لېږی
 چې ته سبق اووایې لومې سرې شې
 دا دې د ځان او د جهان فائده ده
 هیله به پوهه شې د ژوند په خوږو
 ځکه چې ته به شې یو لوستی انسان
 او لوستی خلق په هر چا گران وی

خو چي عمل ورسره مل وی گله
 شوک چي په خپل علم عمل کوی
 دنیا کښي لار شي تر کماله پوري
 انسانیت ته هم فائده رسوی
 زمکي نه پاڅي تر اسمانه لار شي
 خو دلته شته دمي د الوت دښمنان
 دلته کښي شته دمي د رڼا دښمنان
 دوی ستا مکتب وړانوی تا مړ کوی
 په چاپېرچل کښي مو رڼا نه زغمی
 د جهالت د تیرو راج غواړی
 قلم دې لاسو کښي زغملي نه شي
 د ځان نه مخکښي دې لیدلي نه شي
 دا منصوبه د دغه خلقو نه ده
 شوک چي د بل په لمس وروړ مړ کوی

شوک چي زمونيزد تن وجود حصي دي
 شوک چي تپروتي د اسلام په نامه
 دا د دنيا د مشر خان لوبه ده
 يو شو بريخي هم په خنگ کښي لري
 تنکي بچيه چي دا هر څه گورم
 د زړه مې وځي بي اختياره بڼرې
 خدايه د دوي دغه روانه لوبه
 واپس په دوي باندې ور وچورلوي
 چي خلق دوي نه عبرتونه واخلې
 بي درېغه مينه دې مکتب سره ده
 څومره درنه بسته په شا راروي
 اے گلاليه ! د همت نه ډکه
 ورځه بي ويرې مدرسي ته درومه
 د زمري لار شوک بندولې نه شي
 د نمر شغلي ايسارولې نه شي

په ڪُل جهان باندې رڻا راوله
 شپه مو اوردده شوله سبا راوله
 د مستقبل د رُون سحر زهريه
 بسته په ترخ چي مدرسي ته درومي
 د زرّه مي وڃي بي اختياره دُعا
 د زرّه مي وڃي بي اختياره بنهري

☆☆☆

قطعه

بابا ڇڪه وي بيمار چي د شپتو شو
 جنگ جگره ڪيني لا هغه شان هندي دے
 مشر ڇوے مي ڇوار لسم ڪيني سڀڪندہ راغلو
 اوس له خپره باعزتہ ڪلپندر دے

☆☆☆

د بنا غلی فلک ناز په نوم

سوچه سوچه پښتون او خوږ انسان دے فلک ناز

د علم بل مثال مرد میدان دے فلک ناز

په سیمه د هنگو کښې د بنگشو په درشل کښې

روښان لری فکرونه قدردان دے فلک ناز

سورسپین دے په جوته او لوړ قامت لکه چینار

نه غټ دے نه مانده شپږین زبان دے فلک ناز

چې پښ شى چرته، هلته ټول محفل په خان مټین کړی

زماڅه چې د هر مټین جانان دے فلک ناز

دہران باندې ننگ وکری ارهتونه پکښې بائیلی
 خفه د پښتون قام په دې نقصان دے فلک ناز
 جماعت کښې دی چاودنې په حجره کښې دی چاودنې
 ږنگیږی مکتبونه په خفگان دے فلک ناز
 په خبر سره ئې بوځې او په خبر ئې بیاراستون کړې
 نن شپه د "ایوری کوسټ" په لور روان دے فلک ناز
 په ژبه او ادب باندې مټین دے ښه شاعر دے
 دا ځکه په سردار یوسفزی گران دے فلک ناز

دسپی لکی

گہر چاپہرہ سرې لمبې دی
 په منونو بارود وچوی
 په سوونو خلق مسرہ شی
 په سوونو ډیوی مری شی
 په سوونو خلی جور شی
 په هر لور وینې بهیری
 په هر لور د غوښو بوئی دے
 غوښې الوخی هوا کښې
 لوی واره په ژړا سر دی
 خلک سترے جنازو کرل
 دلته شوک هم چې انسان وی
 خوب ئې وتښتی له سترگو
 خو په تا دې افرین وی
 چې دا هر خه وینې گورې
 لکه زرہ نه چې محروم یې
 لرې شنه گتہ سینہ کښې

نہ پہ خان باندي خفه شومے
 نہ پہ بل باندي دلگیر شومے
 غلا غلطی نہ صبر نہ شومے
 بعض ، حسد او کینې دی
 د غیبت نہ صبر نہ شومے
 د سحر نہ تر مابنامہ
 فسادونو پسې گرځي
 سوداگر د عصمتونو
 عزتونو پسې گرځي
 چې دا هر څه در کښې وینم
 حق حیران یمه انسانه
 تا کښې دومره عقل نشته
 چې بدلون در کښې پیدا کړي
 خو بدلون به څنگه راشي
 چې بنده د سپی لکی شي

زمونبر گران لالا

(دا نظم درضوان لالا د مرگ نه خو ورخې وړاندې ليكلے شومے دے خدائې
بخبلے رضوان لالا په پښتو او پښتنو د خپل ځان نه هم زیات مښین وه او خپل
ټول ژوند ئې مورنی ادب ته وقف کړے وه په گورنې نور شه)

لکه د خپلې نامې خوږ بنائسته انسان لالا
د مورنی ادب خادم دغه رضوان لالا

دا مینه وال د مینه والو محفلونو سرے
دا دروند سپوری دروند خاوند د کمالونو سرے
دا د سدم د ننگ شمله د عزتونو سرے
د پښتونخوا نامتو شاعر د صفتونو سرے

دا د خوږو خوږو شعرونو د میدان لالا
د مورنی ادب خادم دغه رضوان لالا

دي په خوږو شعرونو هر ځائے خوشحالي راوولي

په مړاوي مړاوي محفلونو زندگي راوولي

په منفرد ترنم زير مخ کښې سُرخي راوولي

په غم زپلي زړه عجبہ شان مستي راوولي

دا د يو لوي ټولگي لالا زمونږه ځان لالا

د مورني ادب خادم دغه رضوان لالا

په عمر د پيري کښې د ادب نامتو سرباز دے

په دنگو دنگو غرونو پروازونه ڪري شهباز دے

د زړه تارونه چيري په غزل کښې ئي څه راز دے

د مينې محبت په پوهنتون کښې ستر استاذ دے

په پښتو ژبه ورک مټين زمونږه گران لالا

د مورني ادب خادم دغه رضوان لالا

خدايه مدام دي وي ژوند مے چي محفلونه خاندی
 دي چي نغمي پورته کوی نو گودرونه خاندی
 دغه سپرله دي تل عمري وي چي گلونه خاندی
 خزانه مه را درومه اوس خو چمنونه خاندی

هغه د هري سيمي خور جانان جانان لالا
 د مورني ادب خادم دغه رضوان لالا

لالا په خدائے رسول مئين دے اطاعت پيڙنی
 څه ریاکاره عابد نه دے عبادت پيڙنی
 په علم پوهه دے د علم لومے طاقت پيڙنی
 لالا د کرکي نه کرکڙن دے محبت پيڙنی

دا په حجره جماعت مئين شپرين زبان لالا
 د مورني ادب خادم دغه رضوان لالا

ادبی غوندې جوړوی دغه روزگار لری
 د جان علی (۱) غوندې ملگرے وفادار لری
 ورک شه غمونه چې شوک دغه رنگه یار لری
 بل د نذیر (۲) غوندې یو کشر هم هوبنیار لری
 دا په سردار یوسفزی گران ډبر قدردان لالا
 د مورنی ادب خادم دغه رضوان لالا

-
- (۱) - سیدجان علی باچا اېلوکېټ سرپرست سُدَم پښتو ادبی جرگه
 (۲) - نذیر یوسفزے جنرل سکر سُدَم پښتو ادبی جرگه

۷ جولائی ۲۰۰۹

☆☆☆

د شهید هېډ کانسټبل رياض الدين په نوم

(چاچې په ۲۲ د سمبر ۲۰۰۹ع دنهې په ورځ په پېښور پريس کلب کېږي
يوه ځان وژنې بريد ناکامه کړو)

هغه گل مخې آ پے مخې آ نیازبین ماشوم
هغه خوږې خبرې خوږ لکه گبین ماشوم

هغه په مور پلار او په هر چاباندې گران هلک
هغه د خپلو او پردو ډېر قدردان هلک

هغه په سکول کېږي وه قابل د استاذانو خوښ وه
د سپارې سبق کېږي بڼه وه د قاریانو خوښ وه

مازیگری کبئی لوبېده به هلکانو سره
 ناسته به ئې کوله په حجره کبئی مشرانو سره
 هغه په فوج او ملېشاهم په پولس مئین وه
 هغه ننګیال د خپلې خاورې په اولس مئین وه
 دغه جذبه وه د وطن نامتو سرباز جوړ شو
 په دنگو غرونو الوتونکې یو شهbaz جوړ شو
 دې کبئی ناخاپه په وطن توره بلا راغله
 دلته د وینو تویولو یو هوا راغله
 ډبرې نیازینې بې داجی او بې لالا پاتې شوې
 بلها ناویانې سرو جوړو کبئی په ژړا پاتې شوې

دغه زلمے ریاض الدین چي د پولس سپاہی وئ
 پہ قام مئین د قام ساتونکے د اولس سپاہی وئ
 نن د پرہس کلب پہ گہت ولاړ دغه نامتو سرباز
 دننه د ناستو صحافیانو محافظ جانباز
 نن ئي پليته اراده د ترهه گر خاورې کره
 پخپل نرتوب ئي منصوبه د خنار خاورې کره
 خان ئي پوتی پوتی کره نر وئ صحافیان ئي بچ کرل
 بچی ئي پرېښول یتیمان خو ډېر پلاران ئي بچ کرل
 داسې بلها د ریاض ورونه قربانی ورکوی
 دوی د وطن په نوم د خپل وجود ډالی ورکوی

بلها عسکر مې ځائے په ځائے په سنگرونو کښې مری
 معصوم اولس حجره جماعت او بازارونو کښې مری
 که چرې ووژنې تورسړې یا ځوانان مره کړی
 تنکی بچی او یا سپین گیری بوداگان مره کړی
 نو خدائے د پاره بیا د هر مذهب کتاب وگورئ
 دا کتابونه لت په لت په هر یو باب وگورئ
 چا روا کړی کوم مذهب ته دا د شر کارونه؟
 بل ژړول بل قتلول دا د ضرر کارونه
 د ژوند معنی دا ده چې قدر د انسان وکړئ
 په لاس به څه درشی که بل له ډېر تاوان وکړئ

O

ژوند مې د اوږی سره غرمه ده مازیگر نشته
 ډېرې مودې راسې روژه ده او اختر نشته
 د دې دورنگه چاپېرچل نه اخر چرته پت شم
 ستا خمارو سترگو کښې هم هغه اثر نشته
 د خوشحالی سامان ئې ورې شوک به گرم بولمه
 زما د زړه په تاج محل باندي چې ور نشته
 اوس مې هم خوبن یې اوس دې هم هجرز غملې نه شم
 اوس به هم ستا د غاړې هار و مه خو زر نشته
 خه به احساس د چا بر بند د ولورې تندي وکړی
 جامه ربښمینه لری دلته کښې نهر نشته

دلته کښې کرکه په کندی کندی او کلو خوره
 دلته خو یو بشر د مینې نه خبر نشته
 دا خو به وخت ثابته وی بلکې ثابته ئې کره
 ستا په مینو کښې زما غونډې بشر نشته
 مخ نیوې څنگه د زرگونو نېزه بازو کوې
 درې سوه دیارلس (۳۱۳) سربازانو چې لښکر نشته
 چې مې اقرار د مینې نه کړی د اغیار په وړاندې
 د یوسفزی سردار په داسې یار باور نشته

O

نفاق له وجې در په در شو خو لا نه پوهیږی
پښې ابلې پښې او سرتور سر شو خو لا نه پوهیږی

د زورور فصل په رنگ د خپله زوره غورځی
سم لوتې لوتې او کنډر شو خو لا نه پوهیږی

د بڼه او بدتمیز به خدائے خبر چې کله کوی
لمبه ئې واړه سمه غر شو خو لا نه پوهیږی

په یو خبره اتفاق لری چې یو به نه شو
ورته هم سترې اشغرف شو خو لا نه پوهیږی

عقل ئې سر ته راشی هر ځائے چې ټکری و خوری
وطن نه ورک مې د زړه سر شو خو لا نه پوهیږی

ما وې د ستر نیکه شمله به مدام هسکه ساتی
لوپتې حی تول برابر شو خو لا نه پوهیږی

د ورې او پرې اخری وخت دمی یوسفزی سرداره
ولار په داسې یو سنگر شو خو لا نه پوهیږی

☆☆☆

Pukhto.Net

پښتو

قطعه

جانانه مینه به کوو خو سر په سر به درومو
ته شې نختر زه پرېوتی ما ته منظوره نه ده
خه چې کردار په کردار اوپلو چې شوک به گتې
ته چې د زرو پناه واخلي دا خو توره نه ده

☆☆☆

گلالی بچی

خاورو خزلو کبني ليدے نہ شم گلان بچی
خدایه ! پخپل وطن مہشته کرے دا خواران بچی

زرہ مہی رادک شی یو فریاد مہی پہ دعا بدل شی
چہی پہ نظر شی راتہ چرتہ کباریان بچی

جوہر ارمانونہ د خوانی پرہی سوزوی بہ اول
بت د دانو چہی تودوی غریبانان بچی

یو د لرگی صندوق پہ ترخ د برش پالش چغہی کری
د هر یو بنار پہ هر بازار کبني پالشیان بچی

د جوسو ، پیو تش دبی بهر راو غورخوی
 ورته ولار بوجی په لاس دی د افغان بچی
 په مخ د زمکې یو روزگار د دوی نه پاتې نه شو
 سپلنی هم لوگی کوی دا ماشومان بچی
 هر یو "راعی" به دا جواب په لویه ورخ ورکوی
 ولې د کورنه در په در شو زمونږ گران بچی
 بیا به شوگیره ټوله شپه د یوسفزی سردار وی
 نن ئې لیدلی دی سوالگری معذوران بچی

ستا غمونو سودائی کرم

در په در خاورې په سره ستا غمونو سودائی کرم
 رب دې خلاص کره له دې شره ستا غمونو سودائی کرم
 خلق ژوند نه مزې اخلی دا دنیا ورته جنت دے
 د هر څه نه ناخبره ستا غمونو سودائی کرم
 اوس که غیر کښې لپلاراشی خو خندلې قدرې نه شو
 کاش د امن مازیگره ستا غمونو سودائی کرم
 نفرتونه درکښې ډېر دی هم وحدت نه لرے تښتے
 اے کابل او پېښوره ستا غمونو سودائی کرم
 د خپل قام خبر دې واخله سمې لوبې پرې شروع دی
 هله پاڅه سر لښکره ستا غمونو سودائی کرم

پيوند واخله چي تيار شم د پخوا پشان الوت ته
 يه زما ماته وزره ! ستا غمونو سودائي ڪرم
 د مغل انجام مې لوستي، مگناٽن راته معلوم دے
 ته د ٽولونه وي بره ستا غمونو سودائي ڪرم
 ڪور د ميني لوتي لوتي پرده داري بي پردي شوي
 گهر په اور کني لرو بره ستا غمونو سودائي ڪرم
 سرتور سرپتول غوارم خو په خه باندي ئي پت ڪرم
 يه زما لنده خادره ستا غمونو سودائي ڪرم
 زمکه پربرده بره خپڙه خلق تلي مودي وشوي
 په ڇوڇي پسي اوتره ستا غمونو سودائي ڪرم

دېرانونه دې دوتر شول شپږ کلن بچيه گرځه
 سرپرست د لومې تېره ستا غمونو سودائى كرم
 يوسفزى سردار ته وايه ستا شعرونه مې ياديرى
 پېښه وگره د زړه سره ستا غمونو سودائى كرم

☆☆☆

قطعه

وخکے په سوال باندي کږيرى ياد مرگ په موقعه
 ظالم اغياره مدام ولي کور وخکے غوارې
 ما چې غوښتنه د حق وکرله نو او ئې وئيل
 زه درنه پوزه پرېکووم ته مېخکے غوارې

☆☆☆

ستا ناگردو په سبب زړه زما کباب خو به وی
 په لویه ورځ باندي جانانه احتساب خو به وی
 په خپله مینه مې باور دے چې بازی به گتم
 ستا د ظلمونو ستمونو څه حساب خو به وی
 دلته هجران که د وصال په مزو پوهه نه کرو
 طمع لرو چې هلته سرې شونډې شراب خو به وی
 ډېر یم مجبوره خیر که کله کله تپروځمه
 هلته کښې ستا د رحم کرم ستر دریاب خو به وی

غہرتی خاورہ باندي بيا كه اہمل خان پيدا شي
د بدمرغی نه پکښې بل یو مستجاب خو به وی

خان ته مې پرېزده پېښوره نور څه نه غوارمه
ډاکټر یاسین^(۱) خور اباسین^(۲) دروېش^(۳) سیماب^(۴) خوبه وی

ما یوسفزے سردار به څنگه په مرگ هېر کرے گله
که څه مې پاتې نشی یو زما کتاب خو به وی

(۱) ډاکټر یاسین اقبال یوسفزے (۲) اباسین یوسفزے (۳) ډاکټر دروېش

خان یوسفزے (۴) عبداللطیف سیماب

☆☆☆

ویبش شه

بس کره اوچت شه له بستره ویبش شه

نمر راورپدلے دے له غره ویبش شه

د اودو برخه کبني کتي وی مدام

خوبونه بس کره د زره سره ویبش شه

کرونده شوې ده د کرکې درکبني

مينه پيدا کره لروبره ویبش شه

کاروان د مينې تر منزله بوخه

د مينه والو سر لښکره ویبش شه

ژوندے ترخو به د بابا په نوم يې

د هر مېدان ستر ناموره ویبش شه

د وخت مرهټ ته احمد شاه بابا شه

د پانی پت د جنگ زړه وره وینښ شه

د ملالی ټپې نه مخکښې گورۍ

د بنمن واپس کره له سنگره وینښ شه

هر غم زپلۍ افغان تا ته گوری

د ډاډ گهرنې پېښوره وینښ شه

گله د علم مشال بل کره درومه

د دیارو غم کښې اوتره وینښ شه

ما یوسفزی سردار قلم پورته کرو

نغمه لیکمه خوندوره وینښ شه

د سُدَم او از

ډکې مو سینی دی د الله او د رسول په عشق

خور د هر یو کلی په کوڅه کوڅه کښې دین دے

مونږ له کټه څوک لاس را کوی ډکه تر بنه غېره کړو

خوند مې د دوستی واخله پشانې د کښین دے

وگرځه مېرو باندي مې هېر چې درنه بنار کړمه

زېلې د کبل خورې دی سم لکه قالین دے

ډکه د حیا لوپته هم شمله د ننگ لرم

وینه مې تویې شوې ده پرې ځکه گل ورین دے

چا ته په رحمت ورېزم چرک شمه د چا په سر

اوس به هم لا وائې چې سُدَم طرف ته شین دے

ختمې کټه تر مینځه تر بگنی کړی نور به مخکښې شی

وایم یوسفزے سردار چې دا زما یقین دے

د فائزه سردار

(او د هغه ټولو بچو په نوم چې پلاران ئې د حلال رزق په لټون کېنې
د کور کلی نه بهر دی)

مه رخصتوه مې بچې داسې د سلگو سره
یې د مسافر بچې عادت شه دې قيصو سره

دا قيصه زما د سترې ژوند او د ارمان ده
دا قيصه زما ، زما د خاورې د هجران ده
دا قيصه زما د ژوند د نفې او نقصان ده
دا قيصه زما څه چې د هر غریب انسان ده

خانده بچې خنده کړه رخصت مې خوشحالو سره
مه رخصتوه مې بچې داسې د سلگو سره

تانه چي بيلپر مه والله چي په خفگان يم
 شته بنائسته گلونه خو جدا د گلستان يم
 دغه جدائي کيني مدام سر په هائے سوران يم
 خپل بنائسته وطن نه لرې زه هم يو انسان يم
 حمه دي جنت نه زه د ډبرو تلوسو سره
 مه رخصتوه مي بچي داسې د سلگو سره
 وايم يوسفزى سردار نري کيني دروند انسان يم
 او مي ژړوه مغل هاغه اېمل خان يم
 او مي تېنتوه امين هغه دريا خان يم
 توره قلم هم لرم هغه خوشحال خان يم
 خپل مينخ کيني مونفاق دى نومخ کيروناکاميو سره
 مه رخصتوه مي بچي داسې د سلگو سره

احتساب

هسي نه دا بنائسته وطن په سيراليون (ا) بدل شي
 خدائي مه كه خدائي مه كه، كه وشي شه نا اشنا به نه وي
 خويونه واره مو هغوي ته نزدې شوي خو دي
 هغه يو بنه بنائسته وطن بحرقيانوس په غاره
 بنڪلا ئي دومره چي ئي خلق ننداري له راخي
 هر خوا ځنگلي دي شينڪي دمي ځنگلي مپوي دي
 موسم ئي گرم خو باران هم چرې وار نه كوي
 چي سمندر ته پېښه وكرې نو افسوس به كوي
 د مينې ډك دلبر چي ما سره هم دلته ناست وي
 دلته په زمكه كښي بلها دي د هيو درنگونه
 د دي ځائے خاورې هم د زرو په قيمت خرڅېدي
 خو دلته عدل او انصاف پسي مخلوق رانده شول

دلته قانون به په لحظه کښې په پېسه خرڅېده
 غټان غټان شول او واړه ئې نور په ښکته لارل
 حیا په نوم هم پاتې نه شوه دومره مخکښې لارل
 وایه په داسې چاپېرچل کښې عزت څوک پېژنی
 نو هغه وشو چې تل کيږی داسې خلقو سره
 ملک سره لمبه شوه، غوښې غوښې، وینې وینې ماحول
 دستې د امن ورته راغلې د یوڅو ملکونو
 خواره واره شول په ټول ملک کښې دا د امن ټولگی
 په گل وطن چې نظر وکرم حال د وئیلو نه دے
 یوڅو په شمار دی چې وطن ابادول غواړی
 گنی نو ډېر ئې خو د سره وړانول غواړی
 د خدائې د پاره دغه وارو ته منت کومه
 خدائې مه که دا ښائسته وطن مو د نظره نه شی
 خدائې مه که دا اسلام آباد چرته فری ټاؤن (۲) نه شی
 زنده دلان لاهور سر چرته په ویر نه شی

هسې نه جوړ د پېښور نه مې د ینگمه (۳) ښار شی
 هسې نه کوئته شی بدله کوږو سټی (۴) باندي
 جوړه زمونږ د کراچی نه دارو ټاؤن (۵) نه شی
 د کشمیر شني ځنگلي وينو باندي سرې نه شی
 هسې نه دلته هم د امن دستې راوچلیږی
 چې بیا په خپله خاوره مونږ ترېنه ډوډی غواړو
 یا په منت زارو د دوی نه یو روپی غواړو
 د دې نه مخکښې د خپل ځان اصلاح ضرور پکار ده
 راځئ چې ځان سره په خپله احتساب وکړو

- (۱) سیرالیون کښې ۱۹۹۰ء تر ۲۰۰۰ء پورې خانه جنگی وه په ۲۰۰۱ء کښې
 ورته دنورو گڼو ملکونو سره سره دپاک فوج دامن دسته هم تلې وه۔
 (۲) د سیرالیون دارالخلافة (۳) دهغه ځان مشهور ښار (۴) د ښار نوم
 (۵) یو مشهور ستر ښار

د قام غمونه

درنگ دے ڪه ساعت چوي سر ڊڪ د سوچونو دے
ژوند نه مڀ خواره لاره تريخ ستا په غمونو دے

خدائي ته چي هم اودرپزم تل سر په سودا يمه
شوندي مڀ الله وائي ڊوب په غم ڪښي ستا يمه

لاس ڪښي چي قرآن واخلم ڪرمه تلاوت ئي چي
زره باندي راپنه مڀ شي لولم ڪوم سورة ئي چي

گوري چي داجي راته وائي بچي دا ولي
تل دي غم ڪښي ڊوب وينم سوچ ڪښي دا د چا تلي

بنکل مې چې بي بي کړی بيا، وائی خو مې رېمن شولو
خدائے خبر پرې څه وشو دومره چې غمژن شولو

توقې وشتي کولې به ، ده خو به خندل مدام
خور به د خدا نه وه ، ده باندي محفل مدام

ډک د مينې وروڼه مې دا راز معلومول غواړی
ستا غم لو غړن کړمه دوی ما خوشحالول غواړی

وائی مې دلبر راته خپر نه دے څه چل خو دے
شک کښې دې اچولې يم چل کښې دې څه ول خو دے

سترگې تکې سرې دی ستا ډېر دے جور ژړلی دی
بندي دې خبرې کړې شونډې دې گنډلې دی

چکر مې بچي غواړی کله مازيگر چې شي
څنگه په چکر لار شي غوخ د چا ځيگر چې شي

دا وائی دوستان راتہ ، مونبر تہ دے خفگان بنایہ
 خہ درنہ ورک شوی دی ، مونبر تہ دے تاوان بنایہ

بت ہسے بنکاربرمہ چارے د دنیا کووم
 زغل کبھی د دنیا زغلم فکر مدام ستا کووم

درنگ لہ بہ غبر پور تہ شی روغ وہ لہونے شولو
 کومے بلا و خورہ دا چے سپہنے شولو

خپلہ قامہ ستاغم مے زرہ پورے نیولے دے
 دا مے پہ خسنی کبھی بیا بیا راختلے دے

ستا تاریخ مے لوستے دے غت غت کجاگان زغلی
 تہ ضامن د گتے بی تہ خو پیرنگیان زغلی

ژبہ دے ہم ژبہ دہ ہم پکبھی قانون لری
 خدائیکو پہ نری کبھی تہ خلندہ پروں لری

اوس خه کرے در وبنایم ؟ خه مره پرده به شم
هر عمل دې وستایم خه مره پرده به شم

نه دا مې شوگند دے چې ټول پرې خبردار کړمه
غلے مې قلم که شو یاد به ئې غدار کړمه

خان کښې مره راوله بیا هغه د پت نخښې
کوم خائے درنه وروکې شوې هغه د غیرت نخښې

گوته خله کښې ونیسی ستا وفا چې لولی شوک
اودرېری وپښته ئې ټول ستا حیا چې لولی شوک

خبر ښکړه نه کوې تشې دشمنی کوې
توره زنگ وهلي ستا خوشې تربگنی کوې

حق مدام د ورور وهې دې ته خوشحالېرې ته
گېر که خه مشکل کښې شی ده پورې خندېرې ته

سپک دې مشران کرل خپل اوس درکښې عزت نشته
ورک دې کشران کرل ټول هیڅ ئې تربیت نشته

لارې روپی دین شولې ځکه نن عزت خرڅی
خان ته دلالی کوې ته خو نن غېرت خرڅی

مه کوه کاته خیرن دا دې پښتنه مور ده
سر ورله سرتور نه کرې دا دې ملالی خور ده

علم نه چې څنگ کوې تل به داسې خوار گرځی
حق چې خپل غوښتې نه شې ځکه داسې نار گرځی

څنگ پښتو کولې شی هېر شو اېمل خان بابا
څنگه ننگ کولې شی هېر شو خوشحال خان بابا

پښو کښې دې پگری ردمه دا یو سوال مې ومنه
ډوب خیالی دنیا کښې یم دا یو خیال مې ومنه

چارې د پښتو کوه ورک زما سوچونه کره
 وایم یوسفی سردار لری مې غمونه کره

که جلاد ئې غوڅوی سر، زما ذکر به په جار کړی
 لهونتوب هم پکښې ډېر دے د لېلانه بنه خبر یم

ما وې تا لوظونه مات کړل لهونې زړه صبرومه
 هغه شنه شوه د خندانه وېل ئې تانه بنه خبر یم

☆☆☆

بنارس کراچی کبني يو خرپر حوان ته

د ژوند زغل کبني جوړ کرمي پېښي تاته بېسيار دي
دا چې زير راته بنکارېږي جوړ غمونه درامبار دي

خه پيکه پيکه دي رنگ دې جوړ په خپته ته نهر يې
يا پېسه درسره نشته او په زړه پرهر پرهر يې

ستا به هم يوه دنيا وي چې به ته پکبني اوسېږي
د موټر بنگلي ژوندون ته چې نظر کوي پسخېږي

وينه ستا ده ټوله څښلي ستا سپين روبو مشرانو
دروغ کړي ئې خوبونه ستا د ټولو کشرانو

ته په دې طمع اوسېږي چې ستا حق به تاله در کړي
ته په دې طمع روستېږي چې به دوی د گلو کر کړي

په تا گل ئې پېرزو نه شی درکونکی بس د خار دی
دا چې زیر راته بنکارېږم جور غمونه درامبار دی

ستا نه ډېر وو امېدونه خو زیلې غونډې خوان یې
چې پوره کرې ارمانونه مدام دې ته خفگان یې

جورې ته د چا په غم کېنې په سوچونو کېنې ورډوب یې
یا ته خپلو زورولې په فکرونو کېنې ورډوب یې

پوهه پوهه شوم زلمیه د وطن نه مسافر یې
خپلې خاورې پسې ژاړم چاپېرچل نه هم اوتر یې

ته پردېس کېنې پاتې کېږم د وطن غمونه ژاړم
په خيگر باندې دې پنډه دی ابادی مېرې او شارې

ياران واړه جمع شوی ټول دا ستا په انتظار دی
دا چې زیر راته بنکارېږم جور غمونه درامبار دی

مرغی جالوتہ الوخی ستا پہ کلی مازیگر دے
 خپل مئین درتہ یادیری خُکھ غوخ دا ستا خِیگر دے
 خپل کعبہ او جنت تاتہ دریادیبری زما خیال دے
 ستا پبنتو ہم راتا و کپے د خپل خُان نہ بنکلے شال دے
 ستا بچی ہم ستا پہ طمع وہی مندہی خوشحالیری
 ماہنامی کبھی خفہ سترے مور نہ گپر چاپر غوندہیری
 وائی مور کله بہ راشی دا زمونبرہ بابا جان
 دا لا خنکھ مزدوری دہ یو پہ دے بانڈی حبران
 تہ ولار پہ بنارس کبھی ہلتہ تپول سترگی پہ لار دی
 دا چپ زپر راتہ بنکارپے جور غمونه درامبار دی
 تہ ولار یی جور مزدی تہ چرتہ درومے راتہ بنایہ
 دا موسم خود دے د مینہی خُہ دے خیال دے راتہ وایہ

نہ غلط شوم داسی نہ دہ تہ دیوتی لہ روان یی
 تہ روزی لتوی مل کبھی حکہ دومرہ سرگردان یی
 دلہ بدی بنکارے مرہ دا دے حائے د خنداگانو
 بوت خرتم ، خفہ ولا یی تہ پہ بنار د رنا گانو
 د کتو شان درتہ نشتہ سر ببر خیرے گربوان یی
 یہ معصوم لہونی خوانہ ولی دومرہ پہ خفکان یی
 سترگی وغروہ وینش شہ فہصلی دی د واکدار دی
 دا چہ زیر راتہ بنکارہبے جور غمونہ درامبار دی
 خواری کبش داللہ دوست وی مزدوری پہ ہریولورکرہ
 ویرخو خوندکری پہ سرتورہ شاہہ نرشہ مخکبھی زورکرہ
 پبھی شادر نہ بھر نہ کرپی گنی ہر حائے بہ شرمہبے
 خان چہ نہ پبھرنے داسی در پہ در بہ تہ لو غرہبے

بنار په بنار چي درته گورم تا به څارمه مزدوره
په الله باندي دي سپارم درنه لارمه مزدوره

يوسفزي سرداره بنكلي، شاه زلمي مي خوارو زار دي
دا چي زير راته بنڪار پيم جو غمونه درامبار دي

ڪراچي 12-3-2006

☆☆☆

ق ط ع ه

هسي پښتو پښتو ڪوو د پښتو ڪار نه ڪوو
د خپل ڪلتور مونږه په خپله جنازه اوباسو
څنگه شمله او لوپته به مويه سر پاتي شي
مغرب زده بازار په خوا چي دروازه اوباسو

☆☆☆

آگوڊی هغه نیازبینه

لور دې خرڅه بناپیری کره دا دې څه وکرل نادانه
دا خوگله بیزه نه ده چې جدا دې کره د خانه

آگوڊی هغه نیازبینه چې بابا بابا کول به یې
چې بنکاره به په کوڅه شوم په ارمان ارمان کتل به یې
تا که لاس به ورته نه کرو په سلگو سلگو ژرل به یې
د زړه غوښې دې جدا کرې څه خبر یې د تاوانه
دا خوگله بیزه نه ده چې جدا دې کره د خانه

آپشان چې د سپورمی وه چې مدام به ځلېدله
چې به خان ته دې کره جخته په برق برق به خندېدله
چې به کوزه دې دغبر کره په ډرک ډرک به ژرېدله
بیا په نیمه نیمه ژبه دې وئیل به بابا جانه
دا خوگله بیزه نه ده چې جدا دې کره د خانه

آ تنکی تنکی نازونه آ ماشومی اداگانې
 مازیگر کبني به شروع شوي په کوخوکبني چيندروگانې
 شور او زور به يې کولو وې بنائسته پرې فضاگانې
 د ژوند خوند يې ټول پیکه شو ورته پېښه شوله گرانه
 دا خو گله بيزه نه ده چې جدا دې کره د خانه

آ چې تل به زغلبده د کتوي خمخي په غم کبني
 دا د اوړي په گرمي کبني هم د ژمي په يخ نم کبني
 خفه شوې درنه نه وه د غربت په تک تورتم کبني
 چې تورلې به يې غوړلې چرته نه وه پرېشانه
 دا خو گله بيزه نه ده چې جدا دې کره د خانه

آ چې تا ترېنه اخستی د لور سر باندي زرگونه
 لور له ورېه کرې عزت دې ، مه ساته دا امېدونه
 دا نیازينه به کوی اوس د غټانو خدمتونه
 یوسفزے سردار کرم کرکه په دې چاره باندي ستانه
 دا خو گله بيزه نه ده چې جدا دې کره د خانه

ز مونږ ځوانان

د ديارو لتون كښې سترې خواران

د تهېكدار منت زارو وخورل

څنگه په خوند به د ځوانی پوهه شی

ز مونږ ځوانان خو مزدورو وخورل

همزولی خپلو كښې صلاح شی واره

وائی اټك كښې د پلو ورځې دی

بل پكښې وائی نه كشمیر ته به ځو

موسم ئې یخ دے د وښو ورځې دی

څوك پكښې ووائی چې نه ملگرو

په مانسهره كښې د بتو ورځې دی

بیا شی په دې خبره واره رضا
 چې بس د کور نه د وتو ورځې دی
 یوه جوړه گوتی کښې واخلي سره
 غم د روزگار او د پېسو وخورل

څنگه په خوند به د ځوانی پوهه شی
 زمونږ ځوانان خو مزدورو وخورل

دوی څه کشمیر او څه اټک ته لار شی
 څوک کچ کوی بیا د پنډی سرکونه
 ما ترې پخپله ډک لیدلی وروڼو
 د غټو غټو بناریو چوکونه
 څوک مانسهره کښې چې بټی تهپکه کری
 بټی کری ډکې بلوی اورونه

خولې خولې وجود خيرني جامې
 په شوگيرو كښې تېروى وختونه
 دا ډك مخونه او سره سپين انگي
 د وخت گوردونو او لوگو وخورل
 څنگه په خوند به د ځوانى پوهه شي
 زمونږ ځوانان خو مزدورو وخورل
 څنگه خوشحاله شم چې وروڼه زما
 در په در واړه سرگردان گرځي
 ذكر د كومې سيمې وكړم درته
 دوبي سعودى كښې هم افغان گرځي
 سرگونه كورى د لاهور او پندى
 د خپتې غم كښې پرېشان گرځي
 څوك خرڅوى چنې ، دانې او وږى

ڄوڪ ڪٻاريان شو په ڊيران گرخي
 تنكي بچي مو پالشونه ڪوي
 د وطن واره بناريو وخورل
 ڄنگه په خوند به د خواني پوهه شي
 زمونڙ خوانان خو مزدورو وخورل

ڄوڪ په لاهور او پنڊي نه راگرخي
 بيا ڪلهه پربردي ڪراچي ڪنڀي گرخي
 د سهراب گوته نه شروع وچوي
 د بنار په هره ابادي ڪنڀي گرخي
 چوڪيداري په مل ڪنڀي ونيسي يا
 لي په لي هره چورنگي ڪنڀي گرخي

حڪه ژرپز مه سردار يوسفزى
 دوى به تركومې په سختى كښې گرځي
 د بې وسې په ژرنده وغورځېدل
 د ژرنده گړې ناکړدو وځورل
 څنگه په خوند به د ځوانى پوهه شي
 زمونږ ځوانان خو مزدورو وځورل

☆☆☆

قطعه

څه زمونږ خپله ناپوهى ده څه بنكاريان مو ډېر دى
 په غرېدلو سترگو تل د فريب جال ته رسو
 د ورور وژل هلو څه كار نه دى څه بل څه وايه
 مونږ پښتانه خو په هر څه كښې سم كمال ته رسو

☆☆☆

پېغله

پښتنه پېغله چې خرڅيرى نو ژړا به نه كرم
 اغيار چې لارې راکښې ويسى انگولا به نه كرم
 هغه خبير چې په صافى پېغله ئې ننگ كړى وه
 مغل څلوپښت زره لښكر سره ئې جنگ كړى وه
 دا ئې ثابته په دنيا كړه چې نران يو گورم
 په عزت سر وركوو هغه بهادران يو گورم
 دا خو خبير وه اوس قيصه به د مېوند وكرم
 د زرۀ خبره به نن ډېر درته په خوند وكرم
 هغه مېوند چې شازلمو وه حوصله بائيللى
 پېغلي ملالي كړل واپس ما دا تاريخ لوستلى

دا د مہوند پېغله په هر لوري سرتوره ده نن
په سيند وريپورې وټه خپل كورنه بې كوره ده نن

پښتنه پېغله د ازل نه وه دننه په كور
چرې ئې داغ ليدلې نه شو په لمن باندي تور

دا پښتنې پېغلې نن مونږه په اغيار خرشو
خومره بڼه بنكارو چې مو لونه بنار په بنار خرشو

وائى دا چا وكړل دا مونږ وكړل پخپله وروڼو
قصور به خپل گڼو كيله مه كړئ د بله وروڼو

مشر غريب وه ستا ، خو ډېر وه باعزته خانه
غريب خو خدائې كړې ولې چا كړې بې غېرته خانه

هغوى زمونږ نه مونږ هغوى نه سوداگانې اخلو
گوندل كښې مېښې ساھيوال بنار كښې غواگانې اخلو

دوی چپي راپوربوخی نو واخلی حیادارې جونہ
رانه لس شل زره کښې بوخی عزت دارې جونہ

یہ حیادارې جونې واوره اوس بیان زما
پهسې ته کله دې ټینگ شوم نر افغان زما

په تا ئې واخستې پهسې او برېت کونده گرځوی
تاریخ ئې گوره د عزت دنګه جنډا گرځوی

پهسې به واخلی ولې ته به د اغیار شې خورې
اوس به ته وینځه د ناترسه جاگیردار شې خورې

اوچتې ناستې به بیبانی وی کرپړې به ته
کره خوشامندی په لستونو اوس گلپړې به ته

که سار ماښام دې ژړوی نو ته به څه اووایې
که دې عزت نیلاموی نو ته به څه اووایې

غلې چې پاتې نه شي څه خو خامخا او وایه

ډېر افرین دې په بې بې او په بابا او وایه

د مور پلار مینه په لس شل زره رضا دې شوه

بل خوا بدنامه په جهان کښې پښتونخوا دې شوه

د غربت ډکه خاوره تا پسي ژړا کوی نن

بې ننګی زور شوه ننګیالو لره صدا کوی نن

لوپته لاره شمله ښکته شوه نور څه پاتې شول

د پت نوژن بوټی خو لارل اوچ وایه پاتې شول

برقعه دې پرېږده نن په لوری د پنجاب چې څې

اوس شوې ازاده د پردې او د حجاب چې څې

اوس ته بورقعه څه کړې سرتوره په بازار گرځه

د پښتنې نه شوې پتانی اوس په جار گرځه

د اباسین اوبو د شرم نه اوبه اوبه شیئ
 یہ غپرتی پتکو حه بس دے اوس کاره وارہ شیئ

دنکه خپره ته په سر مې لا ولاړ بنکارے
 والله چې اوس خو راته لاندې وران ویجاړ بنکارے

یہ تاریخ دانه ! بس کره مونبر احمد شاه نه پېژنو
 مونبر غزنوی، میروس، غوری او شہر شاه نه پېژنو

مونبر ته قیصې د اہمل خان او دریا خان مہ کوہ
 زاړه ذکر ونه راسره د خوشحال خان مہ کوہ

نه داسې نه دې پرېردم خوږه توریالی پښتونه
 قیصې د دوی به دریادومہ بریالی پښتونه

د دوی عزت گورې په خاورو کښې خزلې نه کرې
 د دوی شملې داسې په خاورو کښې لرلې نه کرې

ورونو راڻی چي یو جرگه شو یو مرام د پاره
د خپلي خاورې نه د بد چار اختتام د پاره

سرکش پښتونه چري تا خپله قيصه لوستي ده
ته هغه قام يې چي غليم درنه پناه غوښتي ده

ته ټول دننه په اسلام يې تاريخ دان وئيلي
دا مې هم لوستي چي رسول درته بطن وئيلي

په پت ښکړه ښه پوره یو توريالې پښتون يې
وفاداري هم ستا صفت دے ننگيالې پښتون يې

درته پسخيزی هر یو قام داسې کلتور لرے ته
د خدائے د پاره ورک ئې نه کرے ښه دستور لرے ته

خرخون د لونو خوښندو ونه کرے شرمېښه گوري
د يوسفزی سردار نظر نه نور غورځېښه گوري

امبارکی

د خیر پښتونخوا لویو او ورو ته

د خیر پښتونخوا وارہ شاه زلمو ته

امبارک شه وایم ثخہ بنکلے ساعت دے

دا ساعت د ننگ ناموس او د عزت دے

د مودو ارمان پوره زمونبز د قام شو

په ذمه باندې یو کار وه چې تمام شو

نه غلط شوم لا تمام نه دے ملگرو

چې موندلے مو مرام نه دے ملگرو

اوس به نور ډېر خه کول غواړی تیار شی
نړیوال مېدان گټل غواړی تیار شی

تش په نوم مو خوشحالی گورې عبث دی
تش په نوم مو دا سیالی گورې عبث دی

زبانی جمع تفریق نه وتل غواړی
دا اوده اوده وگړی ویښول غواړی

لږ د عقل او شعور په لاره تلل دی
اول خان او بیا جهان هم پېژندل دی

د نیکونو بهادری منم کمال دے
صرف دې ته کښېناستل زمونږ زوال دے

د هغوی په رنگ همت به کول غواړی
د هغوی په رنگ الوت به کول غواړی

د هغوی په رنگ شخه کول غواړی یارانو
 زور تاریخ بیا تازه کول غواړی یارانو
 خان ته خان او ورور ته ورور او وایه گرانه
 شابه لری ته متونه کړه د خانه
 خپل عمل باندي خپر پښتونخوا گل کړه
 ازغی ورک کړه رازرغون په هر خوا گل کړه
 هس مننه زما نورو وطن والو
 چې خپر مو راته اووې مینه والو
 پښتونخوا سره خپر چې مې یادیری
 زور تاریخ مې په مزغو کښې تازه کیری
 چې خلو پښت زره مغل مې دلته مره کړل
 د غرور پتکی د دوی مې ټول کاره کړل

اېمل خان او دریا خان مې دلتہ بر شو
د مغلو سربازان بنخ په خېر شو

دی خېر سره ترلی مې یادونه
مشرانو مې پرې ایبني قدمونه

حئی چې ټول اولس یو خله شو یو آواز شو
ټول یو موټر شو د مینې بنکلے ساز شو

مودې وشوې خلق تلی دی په بره
مونږ لا یو بل مره کوو په نه خبره

یوسفزی سرداره یون به اوس په فال کرو
چې دا گل وطن د سیالو سره سیال کرو

O

چرتہ جانان چي د جانان سره خبري کوی
 لکه دهقان چي د خپل خان سره خبري کوی
 دا یوارمان به گورته وړمه چي مې خپله نه کړي
 مدام مې زړه د دې ارمان سره خبري کوی
 بیا د یو نه پوره کیدونکی ارمان طمع لرم
 په خانگه ناست چي دوه طوطیان سره خبري کوی
 په چت ولاړه سره غرمه کښې په موبائل باندي
 دا لېونی جینی جانان سره خبري کوی
 ستا په سوچه مینه مالدار هغه سردار یوسفزے
 اکثر لگیاوی د خپل خان سره خبري کوی

O

د خو ورخو نه دخان سره په جنگ دے

ستا شاعر جانان بس نور د ژوند نه تنگ دے

د بوسې په اخستلو خفه مه شي

ياره دا مې د سوچه مينې قلنگ دے

گلالي جانانه ستا په رنگه نه دی

هر يو بنكلے د دنيا راته بدرنگ دے

نامه ليک ئې د مئينو په کتاب ده

چې د عشق په جذبه لکه پتنگ دے

يا مزدور دے يا مئين د زمانې دے

دا چې سومے لوغرڼ شانې ئې رنگ دے

نور خه نه دی ستا د دوه سترگو کمال دے

یوسفزے سردار د وارو نه په خنگ دے

O

دلته روا ناروا هر څه په دولت کيږي
 د ژوند په هر مېدان کښې توقي په غربت کيږي
 خدائي دشارگ نه هم نژدې دې دې ولې چا ياد کړې
 سحر ما بنام بس د خدايانو عبادت کيږي
 نه په تقوي پر هېز گاري نه په کردار ملگرو!
 عجب دستور دې په پېسه دلته عزت کيږي
 ورور لا دورور دوينو تېرې دې مور شوم نه دې
 ځکه خو هر ځائې کښې ئې لوبې په غېرت کيږي
 مدام مو پېغلي وسېدلې په کاله دننه
 اوس مو په سيمه د تور سرو تجارت کيږي

یو خوا دی لوږی تندې تن له هم جامه نه مومی
بل خوا شراب کباب بلهادی عېش عشرت کیری

د یو بچی په شا بسته په بل کبار وینمه
خدایه ترکومی به دا دومره تفاوت کیری

په هغه خاوره زرغونه د کرکې نشی کېدې
چرته چې مینه محبت په صداقت کیری

زه درته سترې شوم په چغو ته لا نه پوهېږم
دا ځنې چارې خو اشنا په اشارت کیری

زیلی قام نه مې سوچونه او فکرونه څار شه
د یو بې وسه ځوان نه دومره سخاوت کیری

پخوا به گټه وه په متو یوسفزی سرداره
اوس خو دا هر څه بس د علم په طاقت کیری

O

جغرافيه او تاريخ وگوره داغدار نه يم
 ستا په نزد خدائے خبر چي ولې وفادار نه يم
 توپڪ مي جوړه مجبوري ده قلم څنگ اونيستم
 ځكه تراوسه هوښيارانو ڪښي لا شمار نه يم
 در په ديكي ژوندون مي زهرې د سحر راكوي
 زه نامېده ترې په اوږد انتظار نه يم
 پښې شوې پولې په منزلونو د منزل په تكل
 د همت غر يم پښه نيولو ته تيار نه يم
 چي سر تپتي كوي هر در ته سر لوړي په خاطر
 د زړه په غوږو واوړه زه هغه خوددار نه يم

پربردئی چي لوت شمه لمبه شمه ايرې ايرې شم
 چي خيل مئين سره صلاح په يوه لار نه يم
 قدم رامخکښې کره پخپله دلته خوک دی زمونږ
 د يو ابی دادا راوړی يو اغيار نه يم
 نوم به مې څنگه د مئينو په کتاب کښې ليک شی
 چي د منصور غوندي مسکے په سر د دار نه يم
 د جانان سرې شونډې ستائل راته په سر پاتې دی
 لا د خيل قام غمونه ژارمه اوزگار نه يم
 د يوسفزی سردار ارمان چي په ارمان پاتې شی
 بيا رضامند د خيل گلشن په دې بهار نه يم

O

مونبر هم زره کبني ستا د ميني اور لرو
 حكه خو په سپينه جامه تور لرو

شوک به مو جار باسي ستا د ميني نه
 ترمه جذبه متو کبني هم زور لرو

نورې رنگيني د دنيا شه کوو
 بنه بنائسته گلشن ، گلشن کبني شور لرو

اوس شو د نظره دا گلشن زمونبر
 دنگو چنارونو باندي اور لرو

گرانه ستانه خار مي شه د ژوند خواږه
 دا خو په خان ستا د ميني پور لرو

ورک په وطنونو دی بلها خوانان
 خو د شمار دانې په کلی کور لرو
 چرې یوسفزی سرداره یو نه شو
 ویر تاریخ کښې دغه یو پېغور لرو

☆☆☆

Pukhto.Net

پښتو

قطعه

زه ئې د زړه نه شه خبرووم ما خو خان گهلو
 په روڼ تندي او خوږه ژبه باندي تېروتمه
 وئيل ئې مينه کښې جفا خو مې فطرت کښې نشته
 زه ساده گل په لمده ژبه باندي تېروتمه

☆☆☆

O

تاتہ کم عقل خر دماغ دا شملہ ور بنکاری
 د تاریخ پانو کبھی می قام هوبنیار زرہ ور بنکاری
 چي مینه مینه وی ، کینه او حسد نه پېژنی
 داسې محفلی او یاران ډېر بختور بنکاری
 د خپل ناتوان داجی بوډی بی بی احساس دے پکبھی
 پښتون مزدور ځکه په مټو طاقتور بنکاری
 په هر چا خپل مټین درانه دی پکبھی شک نه گنم
 گرده نړی کبھی راته ځکه پېښور بنکاری
 پېسه خو ورکړه د الله ده د چا خوبنه نه وی
 چي شی زردار لږ ملنساړ نو قداور بنکاری

ته تذكري د يوسفزى سردار د نظم كوي
خدائىگو چي ماته ئي غزل هم خوندور بنكاري

☆☆☆

قطعه

يو د ناتار سېلاب راځي به چي خبر دې كرمه
لامبو كه نه وي د چا زده نو بيا اوبه به ئي يوسى
كلكه ئي اونيسه ما هم كلكه نيولې وروره
برستن كه يوبل ته مو سسته كره نو غله به ئي يوسى

☆☆☆

O

د بارودو دا باران مې ژړوی
د دوزخ په رنگ گذران مې ژړوی

ستا نامه واخلي او سر د ورور نه پرې کړی
خدایه ! ستا دا مسلمان مې ژړوی

توره شپه ده جم جکر دے ته ئې مل شې
د تامبوانو ماشومان مې ژړوی

که ئې هر چرته شوک بیائی ورپسې خی
دا علت د نر افغان مې ژړوی

O

دا جار وتلی به واپس په نیمه شپه راشی
یو ځل که بیا مې تشو لاسو له پپسه راشی

چې خپله وینه هم د مینې تول په زرو کوی
ماله په دغه وخت د لوی خدایه کیله راشی

ماله په هغه شپه د ډېره غمه خوب نه راځی
کله چې مخې له سر توره پښتنه راشی

همت چې بائینلے منزل طرف ته گام پورته کړه
اخر سبا شی شپه که هر څومره اوږده راشی

په خوشحالی دې یوسفزے سردار دیدن ته درشی
خو بس په بیرته چې راځی نو ډېر خفه راشی

☆☆☆

O

د تباہی سبب مو دا دے چي لمبه کبني گرخي
زما د قام حلمي چي داسي په نشه کبني گرخي

ماته بنکاري پري د سر سپورے ئي بي وخته تلے
دا لپوني په چغوسر چي هديره کبني گرخي

حسن چي پت وي نو مزه ئي يو په لس زياتيري
د بناري پېغلي خبر شوې نو پرده کبني گرخي

راته رايا د شو د ستي شېر علي خان ☆ شعرونه
مېرمن د تنگ لباس بنکاره "شپوه اډه" کبني گرخي

خدائے زده د ثومره وروڼو خوښندو خصمانه به کوي
دا گلالي ماشوم چي بنده اشاره کبني گرخي

مونبر په زردار وطن نهستی وهلی داسې گرځو
 لکه چې تېرې څوک په ډکه مېکده کښې گرځي
 څنگه به مینه شي خوره زمونږ په سیمه باندې
 ورور چې د ورور د وینو څښلو اراده کښې گرځي
 اوس یوسفزے سردار ژړا په گل پسې نه کوي
 مدام د ژبې او ادب په گلدره کښې گرځي

☆ کټه مرگ پرېښودم ستي شېرعلي خانه
 دا رځرې به پنجاب شي ته به وینې
 (ستي شېرعلي خان تولاندی)

☆☆☆

O

چي په زن او هم په زر ايمان بدليږي
هله تل به د انصاف ميزان بدليږي

د بدلون بدلون دا چغې يو فريب دے
نظام هغه دے بس مشر خان بدليږي

په يو حال باندي الله دے دا رښتيا دى
په شهرت او په پېسه انسان بدليږي

ما ئې روڼ تندم ليدلې وه ملگرو
دا تندى هم د موسم پشان بدليږي

د بابا لونگى ئې خرڅه په اغيار کړه
گوره څه رنگه مې نر افغان بدليږي

سحر غارہ راکوی مازیگر خنگ کری
دا زما کئ د هر چا جانان بدلیبری

یوسفزے سردار ضرور به دا کیله کرم
په محفل کبني چي د یار چشمان بدلیبری

☆☆☆

Pukhto.Net

پښتو

قطعه

په ډېرو شتو کبني چي مور نه شوم میم زر ما جانانه
د پولی پرق ته ناست مخلوق خو په پېسه خرخیبری
د شربو غوښو شوروا غوره وی متل دروغ شو
ما پرې گمان کولې نه شو نن هغه خرخیبری

☆☆☆

O

دلبره ستا مینه دزره نه مې وتلې نه ده
پته د خلقو مې ساتلې چا لیدلې نه ده

ستا د سوچونو او فکرونو د زندان قېدی یم
د خپلواکۍ سندرې ما چرې وئیلې نه ده

تاوې مدهوشه به شې دومره به دروارومه
لامې تراوسه ستا د لاس پیاله څکلې نه ده

بېلتونه خوار شې چې په بڼه بد پوهه شوې یمه
ستا په سبب مې بناده ورځ چرې موندلې نه ده

خلق سینه په سینه خوب کوی پسخېرم ورته
زما ژوندون کښې دغه برخه جوړ لیکلې نه ده

گاونہ ئی ٲول ٲہ ما خبر شو چٲ ولار یم ورتہ
 ہغہ تراوسہ لا ٲہوٲی ٲورٲ راغلی نہ دہ
 دنیا امٲد بانٲی خورٲ شی یوسفزی سردارہ
 د مشرانو نہ دٲ داسٲ اورٲدلی نہ دہ

Pukhto.Net
 درٲ شعرونہ

کور ئی لوٲی لوٲی شی گرہوان ئی ہم تارتار شی
 خود بہ داسٲ کیزی ٲہ نفاق چٲ شوک بیمار شی
 دا زخمی زخمی وجود دقام لیدلے نہ شم خو
 وئٲ ٲہوہ دغہ شان کہدے شی چٲ بہدارشی
 یو عادت مو تل لکہ د سپوری راسرہ گرخی
 ننگ چٲ خوشحال وکری نو بہرام ورتہ غدار شی

☆☆☆

O

کور پہ کور مو دیوی مری دی

زمونر کلی کسبې تیری دی

گله دلته کسبې به خه کرے

رنگې پنکې مہکدې دی

در پہ در کلې پہ سر یو

د وختونو تقاضې دی

تول وطن مو لوتې لوتې

چم پہ چم مو ہدیرې دی

دا سرکشہ سر تیت نہ شو

بدې ورخې مې پہ دې دی

اے منزلہ راتہ وایہ
 تاتہ خومرہ فاصلی دی
 بابا پر شہ خو پر مہ شہ
 د بچو مو دا جذبی دی

دا د زور سیلی چپ راغلی
 دنگ محل لره خطرې دی

یوسفزے سردار خبر کړی
 لرو بر کبني ستا مصرعې دی

☆☆☆

O

پښتو په هر دور کښې خان ته يو استاذ پرېښه دے
 د اردو ژبې په کاره کښې مو فراز پرېښه دے
 توره قلم مې گورې مه چپره پښېمانه به شې
 دغه سبق راته خوشحال خوي د شهباز پرېښه دے
 دومره ورکوټې بنکار مې نه لگي خو دامې واوره
 مونږه اکثر کورې په چټي پسې باز پرېښه دے
 په شرنگا شرنگ مې خوا کښې تېره شوه نشه ئې کر مه
 د زړه په سر ئې راته زخم خلقه واز پرېښه دے
 پوښتنه مانه د زير رنگ په هر محفل کښې کيږي
 لويه سينه کښې مې بس دغه ايک يو راز پرېښه دے
 د يوسفزي سردار په بده ورځ پېرزو شې کله
 چرې په سخته کښې محمود هم خپل اياز پرېښه دے؟

O

خپل خلق کۀ داسې تماشکیر نۀ وې
 بیا به مې زرکے داسې دلگیر نه وې
 داسې در په در به لغړېدو ولې
 غبر سره مو خپل کۀ بغل گیر نه وې
 نۀ به پوښ مغروره مالداران داسې
 اے ملگرو مونږ کۀ چمچه گیر نه وې
 دا دنګې ماښی به څنگه جوړې وې
 غېونه د صېب کۀ پېداگیر نه وې
 څنگ به تۀ ژرلے یوسفزی سردار
 لیک کۀ ورپسې د شعر جاگیر نه وې

دخدائے بخنبلی ظفر اقبال پہ قبر

یادگہر نہ:- خدائے بخنبلی ظفر اقبال زما د سانڊو مشر خوم وء ڊهر
خنده رویه خوش اخلاقه او تعلیم یافته خوان وء د رسالپور په هائی
سکول کښې استاذ وء خو افسوس چې د مرگ بلارانه ډهر زر او بې وخته
بیل کرو۔ (سردار یوسفزے)

Pukhto.Net
پښتو

د هر چا خوښ ځکه دا خوان وء چې اخلاق ئې ښه وو
دا یو خاکسار او ملنساړ هم تابعدار زلمے وء
په دین مئین وء په دنیا کښې ترکماله تلے
دا خوانی مرگ ظفر اقبال یو ډهر هوښیار زلمے وء

○

تا چې په سپين جبين خالونه ايښي

دا دې زما په زړه داغونه ايښي

دلته د خاورې نه خوشبو رادرومي

دلته جانان مې قدمونه ايښي

ما ته دې پهي او مرهم جانانه

تا چې په زړه راله زخمونه ايښي

گوره رقيب باندي ور او غورېده

خکه په سترگو مې لاسونه ايښي

د يوسفزی سردار غزل رنگين شو

هغې په زلفو کښې گلونه ايښي

☆☆☆

رنگینی

تہ کھ هر خو رانه جدا یی د بل چا به نہ شې

تہ زما وی، زما به یی چرې جدا به نہ شې

تہ مینہ مینہ یی د کرکې یو صدا به نہ شې

په هر ډگر به سره یو خائے یو تنها به نہ شې

داسې په مینہ مینہ اوسه چې بدله نہ شې

د زرہ په تل کبني اوسه، لرے چې هيخ کله نہ شې

شاعری ته به بي جانانه مکمله نہ شې

مدام رنگين اوسه بي رنگه چې غزله نہ شې

اوس بناپېری به راخوره مې په فکرونو کبني وی

اوس د بنگرو د شور اواز مې په غورونو کبني وی

کہ مشغولا ئی راسره د شپې خوبونو کبني وی
زما نامه به هم خوره ئی محفلونو کبني وی

ملگرو شنه شوه د خدا نه او گویا شوه راته
اوس رنگینی به دې مدام په غزلونو کبني وی

☆☆☆

Pukhto.Net

دوه شعرونه

د سبا په انتظار مې واورې پرېوخی
چې رایاده مې وعده ستا د پرون شی

گوتې ډکې د ازغو لرم سپرلی کبني
سترکې بیا مې د گلونو په لتون شی

☆☆☆

O

خان ته نزدې مي کره راواچوه په جار لاسونه
د لبرو خلقو په نصيب وي د دلدار لاسونه

هغه لحظې به په بدل د بادشاهي ور نه کرم
چې يار اچولي وي په ما ډک د سينگار لاسونه

ولې شرمېږم تل خوړلې ده بې شرمو دنيا
منت مي واوره راته پرېږده په رخسار لاسونه

د پولې شوو لاسو رانکړم پېغور سباله
لکه د شنې گتې وي سخت د مزدور کار لاسونه

مونږ ساده گان يو په هر چا باندي شيندو گلونه
داسې سُوري سُوري کره چا راته په خار لاسونه

لوپتې ژارم د حیا خکھ چې ومې لیدل
 د ملالی د لور اوربل کښې د اغیار لاسونه
 د یوسفزی په مخکښې خوئی د مغلوال مه کوه
 هسې نه درشی ستا گرېوان ته د سردار لاسونه

☆☆☆

ډېرو ناکردو د ژوند زپلے یم
 یم د للمې گل سوکړې وهلے یم

ولې به د مخ کاسه تشیری نه
 زړه باندي پردوخیلو داغله یم

خان د بل په غم کښې هپروم مدام
 واورئ خلقه زه هغه بناغله یم

☆☆☆

O

خانان خوبیا سره خانان شی غصه کیری هسې

د خوشا تارو پکښې سوېمه چې جنګیږی هسې

چې وی په تله د پښتو پوره شته من دې نه وی

پښتون پښتو باندي پښتون دے دوکه کیری هسې

دومره وو کلک چې گواهی ئې خړ خپر ورکوی

زره ستا غمونو دومره وویروه ریږی هسې

یو ځل چې لار شی نو بیا څوک دی پستنه راغلی

نادان زرگی ته سوچ کوومه چې ژړیږی هسې

زره خومې یو دے چې مې درکړه پرې څوگندکوومه

دلبره مه مه د چا عالم غزیږی هسې

دنده شمارې که زخمونه نو په شمار به ئې نه کړې

د خلقو مخکښې یوسفزے سردار خندیږی هسې

سندره

زما د لاس نخبني واپس راکره جانانه

نه کووم یاری ، یاری ده دپره گرانه

زه ستا په مینه کبني رسوا شوم

په چم گاونډه کبني د خدا شوم

زمونږ په مینه خلق ټول شو بد گمانه

نه کووم یاری ، یاری ده دپره گرانه

کوکی به خاورې درله درکرم

اوس به سورے دې په خيگر کرم

حالونه وايې په حجرو باندې جانانه

نه کووم یاری ، یاری ده دپره گرانه

ماتہ خو ستا کوخې یادیزی

اوبنکې د سترگو مې بهیزی

په زړه به غټه تیگه کېر دمه جانانه

نہ کووم یاری ، یاری ده ډېره گرانه

تا په مړوند کول خوبونه

پوره کول دې ارمانونه

وے ناخبره د رقیب او د هجرانه

نہ کووم یاری ، یاری ده ډېره گرانه

د یوسفزی سردار شعرونه

د زخمی زړونو اوازونه

زړه پرې تکور شی لاپرواه شی د جهانہ

نہ کووم یاری ، یاری ده ډېره گرانه

ز ما حسینہ وروره

(بنا غلے حسین الله)

ز ما حسینہ مشره

ز ما حسینہ وروره

تہ یو حسین انسان یی

تہ په وطن مئین یی

تہ په اولس مئین یی

تہ په پښتو مئین یی

تعلیم یافته انسان یی

د روڼ تندى خښتنه

واقعی حسین انسان یی

واقعی سوچه پښتون یی

د حېدر خان د پاره

د اېمل خان د پاره

د هر مئین د پاره

Pukhto.Net

د ډهر دردمند د پاره

د هر سنگر د پاره

د ټول وطن د پاره

دغه زمونږه حسين

په گرگه روغ لري

په ژوند خوشحاله لري

☆☆☆

O

لرم خواهش چې هر انسان دې خدائے خوشحاله لری
زما خواږه خواږه یاران دې خدائے خوشحاله لری

زما د ژوند لار که از غنه وی نو زغم به وکرم
زما نیازین او په ما گران دې خدائے خوشحاله لری

د نړی هر یو قام بنه مور او بنه خوشحاله غوړم
په تېره تېره نر افغان دې خدائے خوشحاله لری

چې تور ته تور او سپین ته سپین وائی د شعر په ژبه
ملگرو دغه شاعران دې خدائے خوشحاله لری

د یوسفزی سردار په خله باندي بس دا دعا وی
دغه اوومه خله مزدوران دې خدائے خوشحاله لری

☆☆☆

د متلونو پہ رڼا کښې

نہ پتیرې لال ایرو کښې دا متل دے
کووم کرکه بناوت او سجاوت نه

په خله رام رام او تپره چاره په ترخ کښې
ویره راشی د اشنا مسکراہت نه

په حرکت کښې برکت وی دا مې واوړه
ورته گوره غوائے پرانزه ارت نه

پردے کت د نیمې شپې وی خوب پرې مه کره
ملاسته غوره ده په زمکه داسې کت نه

چې ئې در نه وی معلوم په څنگ ترې اوسه
دوستانه کبې د دورنگ او تالی څت نه

د نادان دوست نه دانا دشمن بهتر دے
لرې اوسئ په تعلق کبې جاهل جت نه

زره د مینې په سبب مې داسې شوې
لکه چاؤدې دانه ودانگی د بت نه

یوسفزی سردار چې شعر لیکلے نه وی
خوب ئې نه وی بس د دغه تکاوت نه

دیحی سردار (اود هر بچی) په نوم

خه بچی د مکتب په لور روان شه

قلم واخله او سفر درته اسان شه

کور کوخه او چم گاونډ کبني مو تياره ده

بل مشال اوسه الله دې نگهبان شه

چاپر چل ته مو د علم ضرورت دے

ډېر سبق اووايه ډېر لوستے انسان شه

په جنجال د مسلکونو اخته نه شي

هر بشر په الله گران دے په تا گران شه

سباؤن دې روڼ نصیب شه دعاگو یم
 بیا پوره زما د زرۀ هر یو ارمان شه
 هر بچی ته به هم ستا په رنگ دعا کرم
 هر بچے د مشرانو قدردان شه

د سردار یوسفزی دومره قدرې سوال دے
 د بچو په زرۀ الهام مې دا بیان شه

☆☆☆

O

چې په زرگونو میله لرې بې له تا تېرېزې
ژوندون مې مہ پوښته جانانه په ژړا تېرېزې

ستادو صال په قحط سالی کښې چې مې سترگې ورشی
خوب کښې ویریا شی دیدنونه په خدا تېرېزې

زه د روزگار بلها تودې سرې په خان تېرووم
زما له وجې دې ښې ورځې بس په تا تېرېزې

راته معلوم دے د خپل کور کلی د ظلم دستور
راته الهام وشي چې څه مې په اشنا تېرېزې

د سحر باد ته دې خواره واره زلفان اونيسه
زما په خوا کښې به کېدے شی دا هوا تېرېزې

تبرے نظر بحرِ قیانوس پہ غارہ تا لتوی
 گنی بنائسته بنائسته مخونه خو بلها تپریری
 د سمندر پہ غارہ گرخی ټول جوړه جوړه دی
 د یوسفزی سردار وختونه بی لہلا تپریری

☆☆☆

Pukhto Net
 درې شعرونه

خدائی زده چې ولې مود مینې کور ز غملے نه شی
 زمونږ په سیمه جنگ جگرې او نفرت غواری
 د نفرتونو په ماحول کښې کر د مینې وکړئ
 ملگریو گرانه نه ده لږ غوندې همت غواری
 که وايې ودانگه کوهی ته په خدا به دانگی
 مشر عزت او کشر لږ غوندې شفقت غواری

☆☆☆

O

دا سرې لمبې چې مې د کلی په چنار راځي
 لکه چې بیا څوک نازولې نن د ښار راځي
 مونږه ترې لري لري شری ټوپک مار لگیا دی
 اوس به زمونږه یو لیدر په دغه لار راځي
 د مشری پتکې به هغه چا له ترو په سر
 څوک چې په ژوندکښې دخپل خوار اولس پکار راځي
 دا چې لگیا یم اوبه خور کووم د زړه په وینو
 طمعه لرمه په چمن به مې بهار راځي
 ته خو د زړه تارونه چپړې وایه وایه اشنه
 ستا په خوږو خبرو زړه ته مې قرار راځي

پہ ہفہ وخت کبني راتہ اوشی اندازہ د حیا
 چي دا نری نری خوله ئي پہ رخسار راخی
 د کراچی نہ بہ مزدور لالے وطن تہ راوری
 اوس بہ خوشحال اپکسپرپس سٹیپشن تہ د نوبنار راخی

اوس بہ کوخہ پہ کوخہ کور پہ کرر مشال بلیبری
 اوس مکتبونو تہ بچی قطار قطار راخی

چي د خوړو خوړو شعرونو شاعران یادیری
 پہ یوسفزو کبني تولاندی نہ بہ سردار راخی

☆☆☆

جغرافيه او تاريخ وگوره داغدار نه ټم
ستا په نزد خدای خبر چې ولې وفادار نه ټم
ټوپک مې جوړه مجبوري ده قلم څنگ او نيسم؟
ځکه تر اوسه هونبنيارانو کې لاشمار نه ټم

بناغله سردار يوسفزې يو نوموړې ځلمه شاعر دے. او د خپل بنسټيزه فکر او
سپيڅلي هنر په برکت يې په ډېر لږ وخت کې د شعريه مئينو کې پېژندگلو پيدا
کړه، د خپل ځان او خپل جانان نه زيات په خپل قام بې شانه مئين دے. د انساني
وگړي دپاره نيکې، پاکې او مينه ناکې جذبې يې يوه بله لويه خوبې ده.
د غزل او نظم دواړو بڼه بڼاسته نمونې به يې تاسو په دې کتاب کې ولولې. خو
سردار يوسفزې په بنيادي توگه د نظم يو خوږ ژبې او جادو بيان شاعر دے. هيله
ده چې دغه خوبې به يې ورځ په ورځ نوره هم شوخيږي او پخيږي.

لرم خواهش چې هر انسان دے خدائې خوشحاله لري
زما خواږه خواږه ياران دے خدائې خوشحاله لري
د نړۍ هر يو قام بڼه مور او بڼه خوشحاله غواړم
په تېره تېره نرافغان دے خدائې خوشحاله لري

اباسين يوسفزې

چئير مين پښتو څانگه

اسلاميه کالج پوهنتون

پېښور

Printed By:

New Ittefaq Printers

Sadaf Plaza Mohallah Jangi,

Qissa Khawani Peshawar.

Cell: 0321-9023455